

VERVANGINGSVRAAG RISICOREGIO ALMERE-FLEVOLAND

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

VERVANGINGSVRAAG RISICOREGIO ALMERE-FLEVOLAND

- eindrapport -

Eva van Cooten
Joris Brekelmans
Francien Berndsén

Amsterdam, 25 maart 2011
Regioplan publicatienr. 2123

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van het Regionaal
Platform Almere-Flevoland.

INHOUDSOPGAVE

Conclusies	.....	I
1 Inleiding en onderzoeksopzet	.....	1
1.1 Onderzoeksverantwoording en respons	.....	1
2 Toekomstige leerlingen en docenten	.....	3
3 De vervangingsvraag	.....	9
3.1 Leeftijdsopbouw van het docentenkorps	.....	9
3.2 Vervangingsvraag per vak	.....	12
3.3 Aantal te vervangen eerste- en tweedegraads uren per vak	.....	18
3.4 Vervangingsvraag per onderwijstype	.....	26
3.5 Vervangingsvraag per gemeente	.....	27
Bijlage	Vervangingsvraag per gemeente.....	29

CONCLUSIES

In dit onderzoek bekijken we de vervangingsvraag als gevolg van vergrijzing bij scholen die aan het Regionale Platform Almere-Flevoland deelnemen. Hiervoor zijn data uit de IPTO 2009 geanalyseerd.

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn de volgende:

- Binnen vijf jaar gaat negen procent van alle docenten met pensioen; dit betreft 134 personen met 107 fte.
- Binnen tien jaar gaat 23 procent van alle docenten met pensioen; dit staat gelijk aan 370 personen met 292 fte.
- De vervangingsvraag in de regio Almere-Flevoland is iets groter dan het landelijke gemiddelde van 22 procent. De gemeente Lelystad steekt hier met gemiddeld 32 procent ver bovenuit. Ook in de gemeente Noordoostpolder ligt dit gemiddelde hoger dan landelijk. In de gemeenten Dronten en Almere ligt de vervangingsvraag onder het landelijke niveau.
- Door de groei van het aantal leerlingen zal Almere-Flevoland naast de vervangingsvraag te maken krijgen met een uitbreidingsvraag. Het aantal toekomstige vo-leerlingen stijgt in Almere-Flevoland tot 2020 naar verwachting met zeven procent. In Lelystad vindt de grootste groei plaats: daar zijn over tien jaar zestien procent meer leerlingen dan nu. In Almere groeit het aantal leerlingen de komende jaren met tien procent. In Dronten en de Noordoostpolder daalt het aantal leerlingen daarentegen met respectievelijk negen en drie procent in 2020 (ten opzichte van 2011).
- Het feit dat oudere docenten minder lesuren draaien dan jongere docenten, vangt de vervangingsvraag niet op. Docenten van 55 jaar en ouder geven ongeveer zeven procent minder uren les dan docenten onder de 55.
- Het grootste aantal lesuren moet binnen tien jaar worden opgevangen bij wiskunde (638 klokuren) en Nederlands (548 klokuren). Bij gemiddeld bijna dertien klokuren les per docent komt dit overeen met ongeveer vijftig docenten wiskunde en ruim veertig docenten Nederlands. Voor Engels moeten bijna vierhonderd klokuren worden vervangen. Dit komt overeen met ongeveer dertig docenten.
- Er zijn ook vakken waar het absolute aantal te vervangen lesuren relatief klein is, maar waar wel een groot percentage van het docentenkorps de komende jaren uitstroomt. Binnen vijf jaar gaat met name bij natuurkunde/scheikunde (NASK) (18%) en klassieke talen (15%) een groot deel van de docenten met pensioen. Maar ook bij scheikunde, godsdienst en biologie gaat binnen vijf jaar veertien procent van de docenten met pensioen.
- Op langere termijn, binnen tien jaar, moet minstens dertig procent van de uren voor NASK, scheikunde, godsdienst, techniek in het vmbo/pro en natuurkunde worden vervangen.
- In sommige gemeenten geldt voor een aantal vakken dat binnen tien jaar een groot deel van de uren vervangen moet worden. In Lelystad zien we

dat binnen tien jaar meer dan de helft van de uren voor NASK, biologie, scheikunde, wiskunde, maatschappijleer en NA/SK/BIO (basisvorming) moet worden vervangen. In de Noordoostpolder geldt dit voor godsdienst en NASK.

- Bij de meeste vakken is het aantal binnen vijf of tien jaar te vervangen tweedegraads uren veel groter dan het aantal te vervangen eerstegraads uren (in absolute zin). Bij economie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer en scheikunde blijkt de vervangingsvraag juist wel vooral in het eerstegraads gebied te spelen.
- In relatieve zin zien we in het eerstegraads gebied vooral een gat ontstaan bij Nederlands en in het tweedegraadsgebied bij NASK en techniek in het vmbo/pro.
- In Lelystad moet in het eerstegraads gebied binnen tien jaar minstens zestig procent van de uren vervangen worden bij meerdere vakken: biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde, Engels, Nederlands en maatschappijleer.
- Het aantal ingeschreven en afstuderende studenten aan lerarenopleidingen aan hogescholen en universiteiten in de omgeving van de regio Almere-Flevoland sluit niet voor alle vakken aan bij de vervangingsvraag. Voor lichamelijke opvoeding worden veel docenten opgeleid, terwijl de vervangingsvraag bij dit vak beperkt is. Aan de andere kant volgen weinig studenten de opleiding voor eerstegraads docent scheikunde, natuurkunde of Nederlands. In het tweedegraads gebied worden ook relatief weinig docenten opgeleid voor natuurkunde en scheikunde. Dit geldt ook voor godsdienst en techniek. Juist bij deze vakken ontstaan binnen vijf á tien jaar gaten in de bezetting, omdat een groot deel van de eerstegraads uren vervangen moet worden.
- Vooral docenten in de bovenbouw van havo en vwo zullen op korte en langere termijn vervangen moeten worden. Binnen vijf jaar moet tien procent van de uren van deze docenten worden vervangen; binnen tien jaar een kwart.

1 INLEIDING EN ONDERZOEKSOPZET

In dit rapport laten we zien hoe groot de vervangingsvraag als gevolg van vergrijzing de komende jaren zal zijn in het voortgezet onderwijs in de risicoregio Almere-Flevoland.¹ We kijken daarbij naar het algemene beeld (hoeveel docenten stromen uit?), maar splitsen dit ook uit naar specifieke groepen docenten. Het gaat dan om kenmerken van docenten uitgesplitst naar gegeven vakken, graad, schooltypen en gemeenten. Op deze wijze krijgt het Regionaal Platform Almere-Flevoland een gedetailleerd inzicht in de vervangingsvraag.

In dit hoofdstuk gaan we in op de onderzoeksopzet. In hoofdstuk 2 schetsen we de achtergrond waartegen de vervangingsvraag zich afspeelt: hoe groot is het toekomstige aantal leerlingen en hoeveel nieuwe docenten treden tot de arbeidsmarkt toe? In hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van dit onderzoek. In bijlage 1 zijn de resultaten nog verder uitgesplitst voor de verschillende gemeenten die onder de regio Almere-Flevoland vallen.

1.1 Onderzoeksverantwoording en respons

Om de vervangingsvraag te onderzoeken, is het personeelsbestand van de aan het platform deelnemende scholen geïnterviewd. De gegevens zijn grotendeels via de IPTO verzameld. Het overgrote deel van de scholen is verplicht deze gegevens aan te leveren. Enkele scholen, zelfstandige praktijkscholen en vmbo's onder mbo-bestuur, hoeven niet deel te nemen aan de IPTO. Het praktijkonderwijs is wel in dit onderzoek meegenomen en heeft zelf gegevens over docenten aangeleverd.

Peildatum

De peildatum van de meest recente beschikbare jaargang van de IPTO is 1 oktober 2009. Gegevens over de docenten die scholen in dienst hebben, hun contractgrootte en gegeven vakken stammen dus uit week 40 van 2009.

Leeftijd

De leeftijd in deze rapportage is de leeftijd van docenten op 1 oktober 2010, dus bij aanvang van schooljaar 2010/2011.

---

¹ Het onderzoek richt zich uitsluitend op de vervangingsvraag die het gevolg is van vergrijzing. Dit is uiteraard niet de volledige uitstroom: er zijn ook docenten die vervangen moeten worden omdat ze een baan bij een school in een andere regio accepteren of omdat ze buiten het onderwijs gaan werken. Deze uitstroom is niet in dit onderzoek betrokken. Deze uitstroom is overigens beperkt: in 2008 stroomde vijf procent van de docenten uit naar een andere baan. De meesten van hen blijven in het onderwijs: één procent stroomde door naar een baan buiten het onderwijs (Bron: SBO, www.stamos.nl).

Respons

In tabel 1.1 staat een overzicht van de scholen die deelgenomen hebben en waarop de resultaten van dit onderzoek dan ook betrekking hebben. Het gaat om 13 Brinnummers die betrekking hebben op twintig scholen/vestigingen.

Tabel 1.1 Overzicht van deelnemende scholen

Brin	Naam	Gemeente
02JG	Emelwerda College	Noordoostpolder
00ZO	ISG Arcus	Lelystad
01FP	Het Baken - BPL	Almere
01FP	Het Baken - BSC	Almere
01FP	Het Baken - BTG	Almere
01XN	Almere college Kampen/Dronten*	Dronten
16AW	Openbare SGM Echnaton	Almere
16AW	Openbare SGM Helen Parkhurst	Almere
17DN	SGM De Meergronden, Locatie Arte	Almere
17DN	SGM De Meergronden	Almere
18DQ	SGM Lelystad	Lelystad
18GC	SGM De Rietlanden	Lelystad
20CR	Zuyderzee College	Noordoostpolder
24RW	Oostvaarders College	Almere
24RW	Buitenhout (BHF)	Almere
24RW	Montessori Lyceum Flevoland (MLF)	Almere
27VD	Groenhorst College Almere	Almere
17JI	PRO Almere, Locatie Bachweg	Almere
17JI	PRO Almere, Locatie de Grienden	Almere
28BU	PRO Almere, Locatie Tom Poes	Almere

* De vestiging Kampen is buiten beschouwing gelaten omdat deze buiten de regio Almere-Flevoland ligt.

Keuzes

Bij de analyse zijn de volgende keuzes gemaakt:

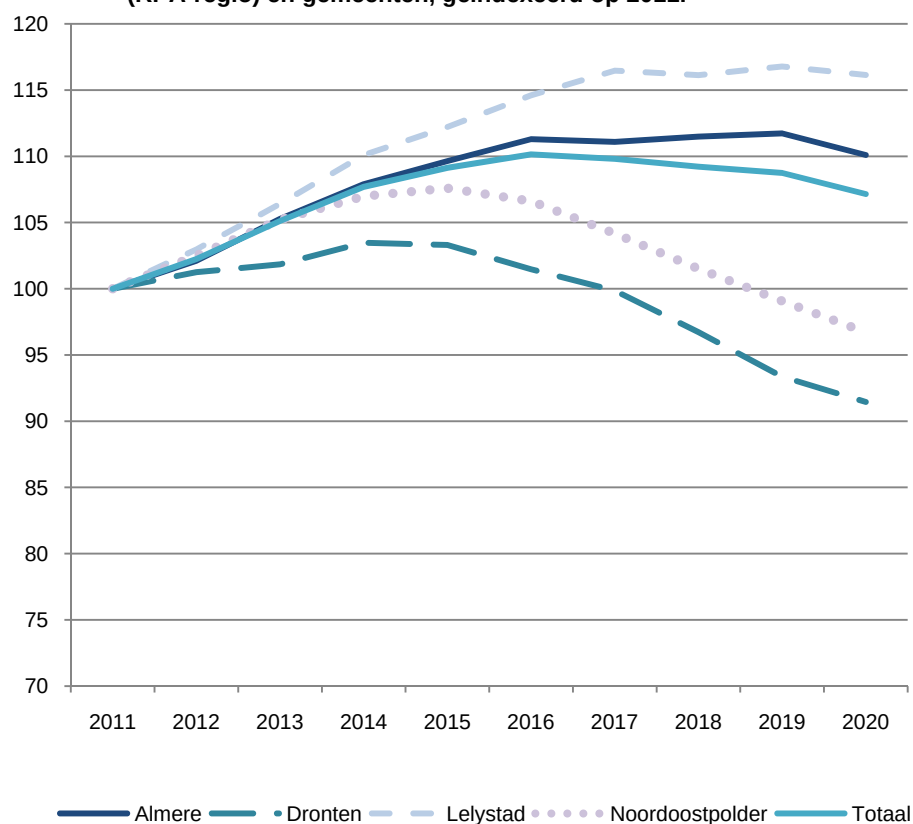
- Mentoruren, counselinguren en vervangingsuren (vakken waarvoor één uur per week of minder gegeven wordt) zijn buiten beschouwing gelaten.
- Gedetacheerde docenten, uitzendkrachten en stagiaires zijn buiten beschouwing gelaten, omdat dit tijdelijk personeel betreft.
- Bij analyses over vakken is het aantal **klokuren** de analyse-eenheid. Deze resultaten zijn uitgedrukt in het aantal gegeven klokuren. Een resultaat is dan bijvoorbeeld: van alle uren scheikunde die per week gegeven worden, wordt vijf procent door docenten jonger dan dertig gegeven. Door deze weging worden verschillen tussen docenten in contractgrootte en onderwijsbelasting opgeheven.
- We gaan uit van pensionering op 65-jarige leeftijd.

2 TOEKOMSTIGE LEERLINGEN EN DOCENTEN

In figuur 2.1a presenteren we een prognose van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs voor de regio Almere-Flevoland en de gemeenten daarbinnen (exclusief Urk en Zeewolde).¹

De figuren 2.1b en 2.1c schetsen de bevolkingsprognoses voor respectievelijk het aantal 10-14-jarigen en 15-19-jarigen.

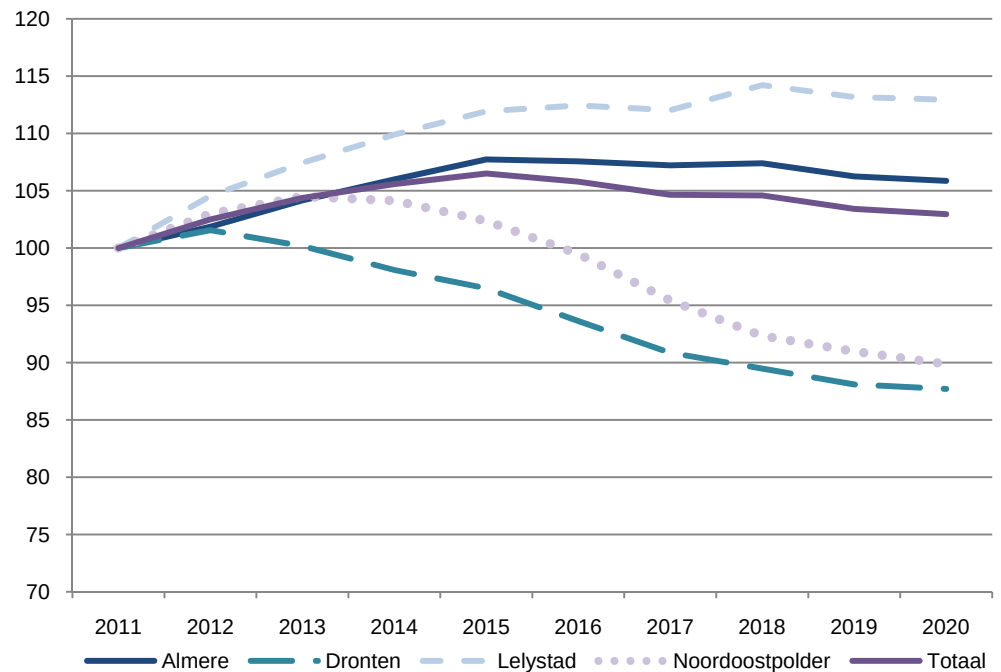
Figuur 2.1a Prognose aantal leerlingen vo (12-18 jaar) in regio Almere-Flevoland (RPA-regio) en gemeenten, geïndexeerd op 2011.

Bron: ResearchNed (op basis van PEARL-gegevens)

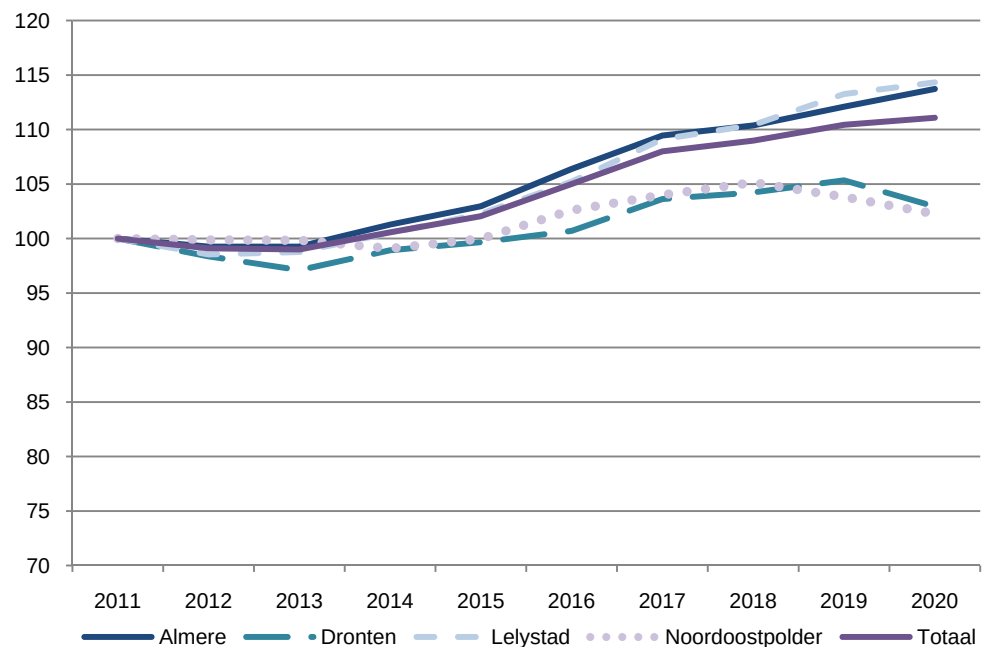
¹ De vervangingsvraag in dit rapport betreft scholen in de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad en de Noordoostpolder. Zeewolde en Urk zijn buiten beschouwing gelaten en laten we daarom bij de leerlingprognoses ook buiten beschouwing.

Figuur 2.1b Prognose aantal 10- tot 14-jarigen in de regio Almere-Flevoland en gemeenten, geïndexeerd op 2011.

Bron: CBS Statline (PEARL-gegevens)

Figuur 2.1c Prognose aantal 15- tot 19-jarigen in de regio Almere-Flevoland en gemeenten, geïndexeerd op 2011.

Bron: CBS Statline (PEARL-gegevens)

Uit de leerling- en bevolkingsprognoses blijkt het volgende:

- In de regio Almere-Flevoland neemt het aantal leerlingen tot 2017 toe met tien procent ten opzichte van 2011. Daarna neemt het aantal leerlingen tot 2020 weer licht af. Maar in 2020 is de prognose van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs nog steeds zeven procent hoger dan in 2011.
- Als we onderscheid maken naar gemeenten, zien we duidelijke verschillen. In de gemeente Lelystad is de groei het sterkst. Het aantal leerlingen neemt tot 2017 toe met zeventien procent (ten opzichte van 2011). Daarna blijft het leerlingaantal stabiel tot 2020.
- Ook in de gemeente Almere zien we een groei van het aantal leerlingen. Tot 2019 neemt het aantal leerlingen toe met twaalf procent (ten opzichte van 2011). Daarna neemt het aantal weer iets af.
- In de andere gemeenten, Dronten en de Noordoostpolder, zien we daarentegen een krimp van het aantal leerlingen. In Dronten is deze krimp het sterkst. Tot 2015 neemt het leerlingaantal nog licht toe, maar daarna neemt het af met negen procent ten opzichte van 2011. Ook in de Noordoostpolder neemt het aantal leerlingen tot 2015 nog toe, maar neemt het daarna af met drie procent ten opzichte van 2011.
- De groei van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs lijkt vooral te worden veroorzaakt door een toename van het aantal 15- tot 19-jarigen. Dat aantal stijgt harder dan het aantal 10- tot 14-jarigen. Tot 2020 neemt het aantal 15- tot 19-jarigen toe met elf procent (ten opzichte van 2011).
- Het aantal 10- tot 14-jarigen stijgt tot 2015 met zeven procent (ten opzichte van 2011), maar neemt daarna weer iets af. In 2010 zijn er drie procent meer 10- tot 14-jarigen dan in 2011.
- Vooral in de groep 10- tot 14-jarigen zien we grote verschillen tussen gemeenten. In Lelystad groeit deze groep flink: daar zijn in 2020 dertien procent meer 10- tot 14-jarigen dan in 2011. Ook in Almere groeit het aantal 10- tot 14-jarigen, al is de groei hier minder sterk dan in Lelystad: in 2020 is het aantal 10- tot 14-jarigen met zes procent gestegen ten opzichte van 2011.
- In Dronten neemt het aantal 10- tot 14-jarigen echter flink af. Hier zijn in 2020 twaalf procent minder 10- tot 14-jarigen dan in 2011. In de Noordoostpolder daalt dit percentage, na een lichte stijging tot 2014, met tien procent in 2020.
- Het aantal 15- tot 19-jarigen neemt in alle gemeenten toe. In de gemeenten Almere en Lelystad is deze groei het sterkst met veertien procent ten opzichte van 2011.
- In de gemeenten Dronten en Noordoostpolder gaan de percentages in de loop der jaren licht op en neer en zijn ze in 2020 iets hoger dan in 2011.
- In het volgende hoofdstuk zullen we zien dat er de komende jaren een vervangingsvraag zal ontstaan. Door de groei van het aantal leerlingen zal Almere-Flevoland naast deze vervangingsvraag te maken krijgen met een uitbreidingsvraag (in Almere en Lelystad).

In tabel 2.1 staat een overzicht van het aantal ingeschreven studenten en diploma's van lerarenopleidingen in de omgeving van de regio Almere-Flevoland.² Dit betreft het aantal studenten en gediplomeerden in een brede regio rondom Flevoland: niet alle studenten zullen dus in de regio gaan werken. In het volgende hoofdstuk zien we dat het aanbod aan toekomstige docenten niet helemaal goed aansluit bij de vervangingsvraag:

- Voor lichamelijke opvoeding worden veel docenten opgeleid, terwijl de vervangingsvraag bij dit vak beperkt is. Dit geldt ook voor kunstvakken en in iets mindere mate voor geschiedenis.
- Bij een aantal vakken is het aantal eerstegraads docenten dat wordt opgeleid relatief klein, terwijl er daar een tamelijk grote vervangingsvraag in het eerstegraads gebied te zien is. Dit betreft met name scheikunde, natuurkunde en Nederlands.
- In het tweedegraads gebied worden ook relatief weinig docenten opgeleid voor natuurkunde en scheikunde. Dit geldt ook voor godsdienst en techniek. Bij deze vakken vallen binnen nu en tien jaar echter relatief grote gaten.

---

² Dit betreft het aantal studenten aan de lerarenopleidingen van de Universiteit Utrecht, Universiteit Groningen, Universiteit van Amsterdam en de Vrije universiteit. De hogescholen zijn: hogeschool van Amsterdam, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Hogeschool InHolland, Artez Hogeschool voor de Kunsten, Chr. Hogeschool Ede, Chr. Hogeschool Windesheim, Hogeschool Utrecht, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Hanze Hogeschool Groningen en de Hogeschool Leeuwarden.

Tabel 2.1 Aantal ingeschreven studenten en aantal diploma's aan universitaire en hbo-lerarenopleidingen in de omgeving van regio Almere-Flevoland

Vak	Ingeschreven studenten (2009)		Aantal diploma's (2008)	
	1e graad	2e graad	1e graad	2e graad
Aardrijkskunde	124	512	37	50
Biologie	157	740	60	89
Bouwkunde	-	178	-	41
Duits	126	371	28	51
Economie	136	773	32	133
Engels	231	2023	37	186
Filosofie	19	-	4	-
Frans	103	480	16	47
Geschiedenis	164	1644	45	144
Godsdienst	35	192	10	21
Grieks/Latijn	21	-	12	-
Kunstvakken, beeldende vorming	25	1752	17	329
Lichamelijke opvoeding	2410	-	361	-
Maatschappijleer	55	1662	31	345
Management en organisatie	28	-	10	-
Muziek	3	306	1	67
Natuurkunde	122	329	19	53
Nederlands	227	1131	48	121
Scheikunde	34	264	8	43
Spaans	9	-	5	-
Techniek	-	572	-	103
Wiskunde	261	1023	32	89
Bèta vakken	34	44	10	1
Overig	118	890	35	119
Totaal	4442	14886	858	2032

Eerstegraads studenten volgen een universitaire lerarenopleiding of hbo-opleiding voor eerste-graads leraar. Tweedegraads studenten volgen een hbo-opleiding voor tweedegraads leraar.

Bron: HBO-Raad en VSNU, bewerking SBO

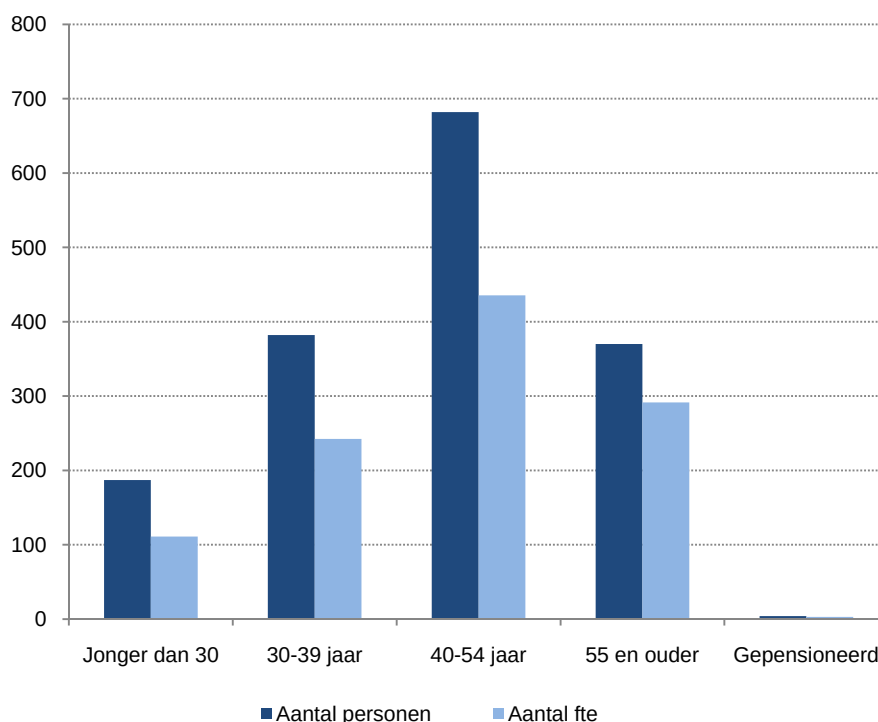
3 DE VERVANGINGSVRAAG

3.1 Leeftijdsopbouw van het docentenkorps

In figuur 3.1a geven we de leeftijdsverdeling van docenten weer. In figuur 3.1b is een gedetailleerde leeftijdsverdeling van docenten van 55 jaar en ouder weergegeven (leeftijd op 1 oktober 2010). De volledige verdeling van alle leeftijden is te zien in tabel 3.1a. De belangrijkste conclusies zijn:

- 23 procent van alle docenten is 55 jaar of ouder; dit betekent dat binnen tien jaar minimaal 370 personen met 292 fte met pensioen gaan. Het landelijk gemiddelde van de docenten in het voortgezet onderwijs van 55 jaar of ouder is 22 procent.¹ Het aandeel in Almere-Flevoland ligt dus iets hoger.
- Ongeveer negen procent van de formatie, oftewel 107 fte, gaat binnen vijf jaar met pensioen. Op 1 oktober 2010 blijkt dat 3 fte van de formatie van 2009 inmiddels met pensioen is gegaan.²

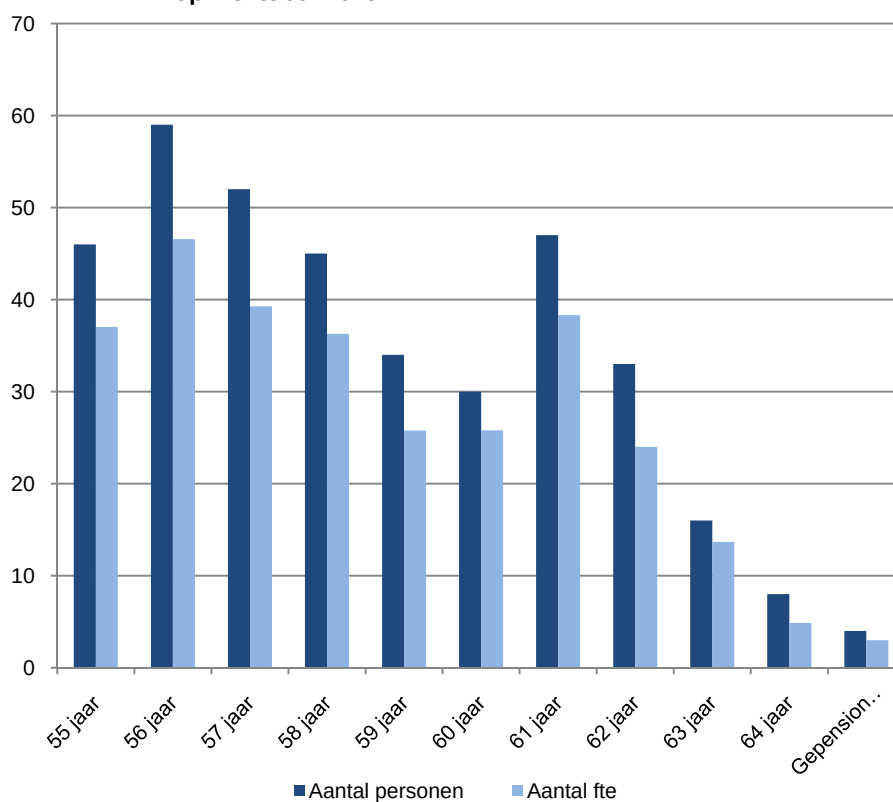
Figuur 3.1a Leeftijdsverdeling van docenten: aantal personen en aantal fte; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

¹ Cijfer voor 2008. SBO (2010). *Arbeidsmarktanalyse Voortgezet Onderwijs 2009*. Den Haag.

² Dit betreft het personeel op 1 oktober 2009, peildatum van de IPTO. We gaan daarbij uit van een pensioenleeftijd van 65 jaar. Dit is een conservatief uitgangspunt: op dit moment ligt de gemiddelde pensioenleeftijd van docenten in het vo op circa 62 jaar (zie ook: Nota 'Werken in het onderwijs', ministerie van OCW).

Figuur 3.1b Leeftijdsverdeling van docenten van 55 jaar en ouder: aantal personen en aantal fte; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

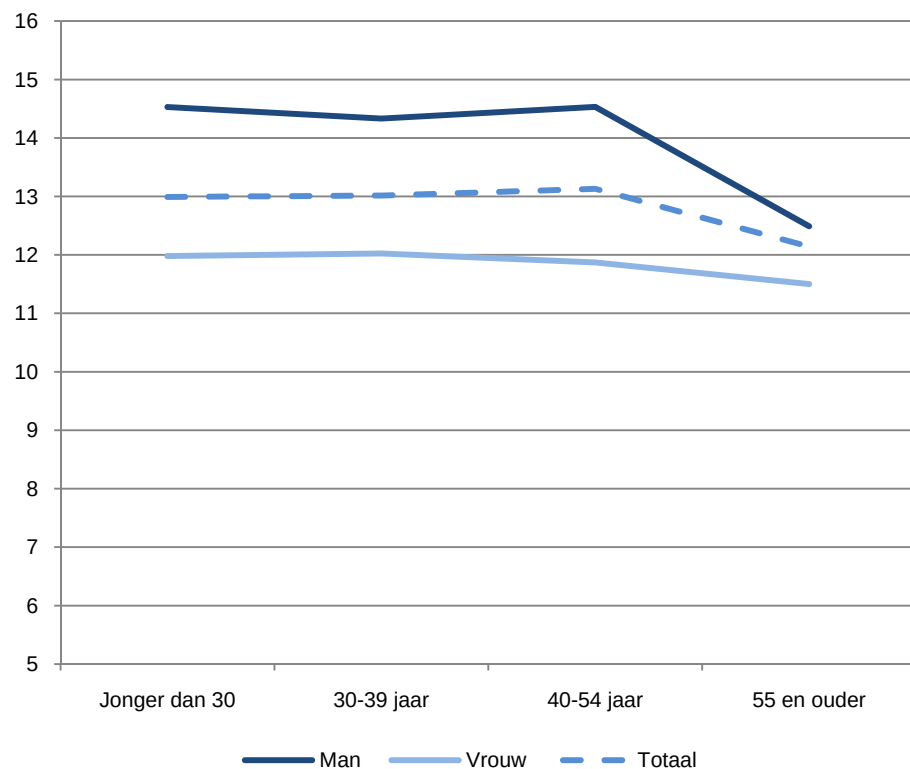

Tabel 3.1a Aantal personen, fte en gemiddelde deeltijdfactor naar leeftijd; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010						
Leeftijdsklasse	Aantal lesgevend				Kalenderjaar pensionering	
	Aantal personen		Aantal fte	Deeltijdfactor		
	N	%	N	%	Gemiddelde	(als pensioenleeftijd is 65)
Jonger dan 30	187	12%	111	10%	0,77	
30-39 jaar	382	24%	242	22%	0,80	
40-54 jaar	682	42%	435	40%	0,83	
55 en ouder	370	23%	292	27%	0,90	t/m 2020
- 55 jaar	46	3%	37	3%	0,88	2020
- 56 jaar	59	4%	47	4%	0,93	2019
- 57 jaar	52	3%	39	4%	0,89	2018
- 58 jaar	45	3%	36	3%	0,91	2017
- 59 jaar	34	2%	26	2%	0,89	2016
- 60 jaar	30	2%	26	2%	0,92	2015
- 61 jaar	47	3%	38	4%	0,91	2014
- 62 jaar	33	2%	24	2%	0,89	2013
- 63 jaar	16	1%	14	1%	0,85	2012
- 64 jaar	8	0%	5	0%	0,81	2011
Gepensioneerd	4	0%	3	0%	1,00	2010
Totaal	1625	100%	1083	100%	0,83	

De uitstroom van oudere docenten zal echter mogelijk een minder grote impact hebben dan in eerste instantie gedacht, omdat oudere docenten vaak minder uren lesgeven dan jongere. Het blijkt inderdaad het geval te zijn dat oudere docenten minder uren lesgeven dan jongere (figuur 3.1c en tabel 3.1b). 55-plussers geven gemiddeld twaalf uur les, andere leeftijdsgroepen dertien uur. Het feit dat oudere docenten minder uren lesgeven, wordt mogelijk verklaard doordat zij meer overige activiteiten (niet-lesgebonden activiteiten) doen, zoals coördinatie of gebruik maken van de BAPO-regeling.

Figuur 3.1c Gemiddeld aantal klokuren naar leeftijdsgroep, voor alle docenten en voor mannen en vrouwen; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Tabel 3.1b Gemiddeld aantal lesuren naar geslacht en leeftijd. Lesuren in klokuren; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Leeftijdsklasse	Gemiddeld aantal klokuren		
	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 30	14,5	12,0	13,0
30-39 jaar	14,3	12,0	13,0
40-54 jaar	14,5	11,9	13,1
55 jaar en ouder	12,5	11,5	12,1
- 55 jaar	14,4	11,5	13,0
- 56 jaar	13,4	11,9	12,9
- 57 jaar	11,8	11,3	11,6
- 58 jaar	12,4	11,7	12,1
- 59 jaar	12,5	10,3	12,0
- 60 jaar	12,6	10,8	12,0
- 61 jaar	12,2	11,3	12,0
- 62 jaar	11,2	12,4	11,6
- 63 jaar	11,3	14,7	12,0
- 64 jaar	10,1	10,1	10,1
Gepensioneerd	15,4	6,7	13,3
Totaal	13,9	11,9	12,9

3.2 Vervangingsvraag per vak

Bij welke vakken moeten de meeste uren worden vervangen? In deze paragraaf komen de absolute en de relatieve vervangingsvraag per vak aan bod. De absolute vervangingsvraag is het *aantal* te vervangen uren. De relatieve vervangingsvraag verwijst naar het *aandeel* van de uren dat per vak vervangen moet worden.

Figuur 3.2a geeft een beeld van het aantal klokuren per vak dat op korte termijn (tot 2015) en langere termijn (tussen 2015 en 2020) vervangen moet worden.³ Dit is de *absolute* vervangingsvraag. De vakken zijn gesorteerd op het totaal aantal uur dat dit vak wordt gegeven (van hoog naar laag).

In figuur 3.2b is van de 25 meest gegeven vakken de leeftijdsverdeling van de docenten weergegeven. Dit is de *relatieve* vervangingsvraag. De resultaten zijn uitgedrukt in het aantal gegeven klokuren. Bijvoorbeeld: van alle klokuren NASK die per week worden gegeven, wordt zes procent door docenten jonger dan dertig jaar gegeven. Door deze weging worden verschillen tussen docenten in contractgrootte en onderwijsbelasting opgeheven. De vakken zijn gesorteerd op het aandeel 60-plussers (van hoog naar laag).

De belangrijkste conclusies:

- Het grootste aantal uren dat op korte termijn (binnen 5 jaar) vervangen moet worden, is te zien bij wiskunde (meer dan 200 klokuren) en Nederlands (bijna 200 klokuren). Op langere termijn (tussen 2015 en 2020)

³ Lesuren zijn omgerekend naar klokuren.

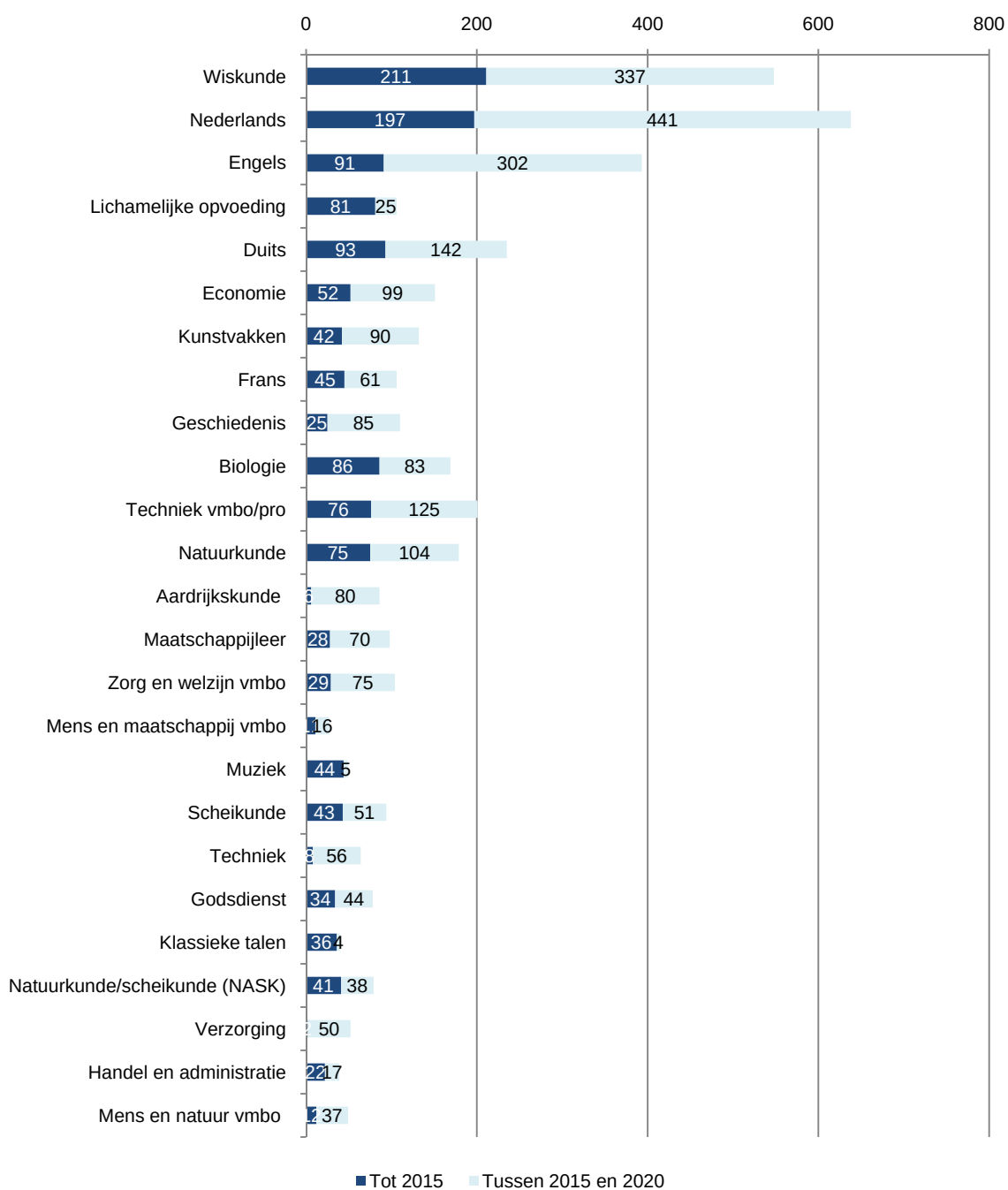
moeten daarnaast bij wiskunde meer dan driehonderd uren worden vervangen en bij Nederlands nog ruim vierhonderd.

- Ook Engels kent een grote absolute vervangingsvraag, zij het kleiner dan die voor wiskunde en Nederlands. Binnen tien jaar moeten bijna vierhonderd uren Engels worden vervangen.
- Als we kijken naar het *aandeel* van de uren dat op korte en langere termijn vervangen moet worden (de relatieve vervangingsvraag), komt een ander beeld naar voren. Binnen vijf jaar gaat met name bij NASK (18%) en klassieke talen (15%) een groot deel van de docenten met pensioen. Maar ook bij scheikunde, godsdienst en biologie gaat binnen vijf jaar veertien procent van de docenten met pensioen.
- Op langere termijn, binnen tien jaar, zien we bij meerdere vakken een relatief groot gat in de bezetting. Bij NASK, scheikunde, godsdienst, natuurkunde en techniek vmbo/pro moet binnen tien jaar minstens dertig procent van de uren worden vervangen.⁴
- Bij enkele vakken is het percentage uren dat vervangen moet worden binnen vijf jaar beperkt, maar veel groter binnen tien jaar. Bij deze vakken geven dus veel docenten in de leeftijd van 55 tot 59 jaar les. Naast bovengenoemde vakken betreft dit Nederlands, zorg en welzijn, verzorging en techniek.

---

⁴ De categorie 'techniek vmb/pro' is een verzameling van diverse techniekvakken die in het vmbo en het praktijkonderwijs worden gegeven: bouwbreed, consumptieve techniek, elektrotechniek, grafische techniek, instalektro, mechanische techniek, (motor)voertuigentechniek, metaalektro, mens en techniek, technologie, installatietechniek, metaaltechniek en bouwtechniek. De categorie 'techniek' verwijst naar het vak dat in de eerste twee klassen van het vo wordt gegeven (in de voormalige basisvorming).

**Figuur 3.2a Aantal te vervangen klokuren binnen vijf en tien jaar⁵;
personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010**

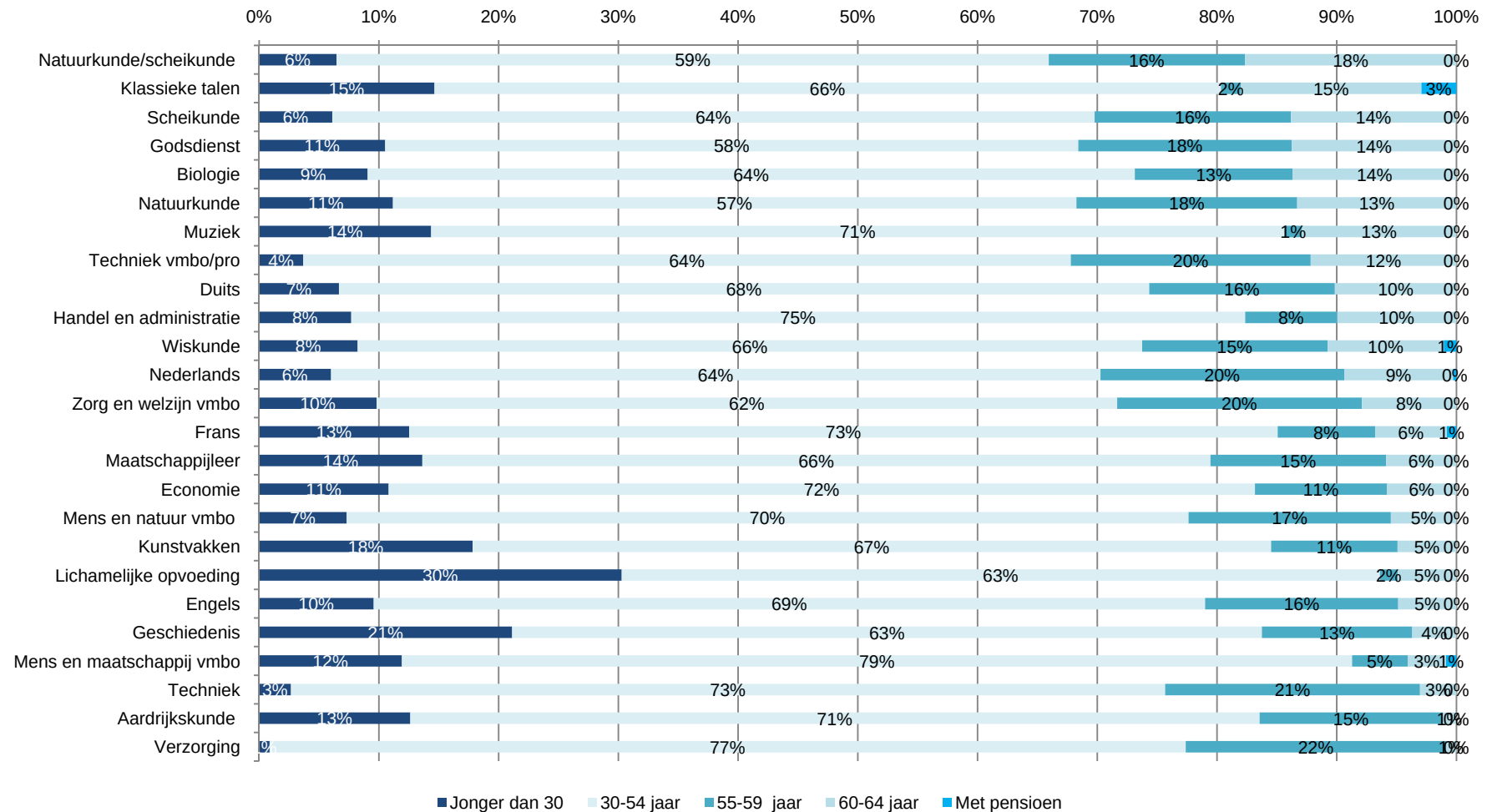

⁵ Kunstvakken zijn: CKV1 (culturele kunstzinnige vorming), CKV2 (vakken beeldende vorming), CKV3 (beeldende vorming), kunstvakken I vmbo (gemeenschappelijk deel), kunstvakken II vmbo, kunst en cultuur vmbo, kunst- en cultuurgeschiedenis.

Tabel 3.2a Gegeven aantal klokuren per vak, naar leeftijd, 25 meest gegeven vakken; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Wiskunde	179	1425	337	211	23	2175
Nederlands	130	1392	441	197	6	2166
Engels	179	1300	302	91	0	1872
Lichamelijke opvoeding	502	1050	25	81	0	1658
Duits	61	620	142	93	0	916
Economie	97	649	99	52	0	897
Kunsvakken	152	569	90	42	0	853
Frans	94	544	61	45	6	750
Geschiedenis	143	424	85	25	0	677
Biologie	57	403	83	86	0	629
Techniek vmbo/pro	23	400	125	76	0	624
Natuurkunde	63	322	104	75	0	564
Aardrijkskunde	66	371	80	6	0	523
Maatschappijleer	65	314	70	28	0	477
Zorg en welzijn vmbo	36	227	75	29	0	367
Mens en maatschappij vmbo	41	273	16	11	3	344
Muziek	49	243	5	44	0	341
Scheikunde	19	198	51	43	0	311
Techniek	7	192	56	8	0	263
Godsdienst	26	143	44	34	0	247
Klassieke talen	35	157	4	36	7	239
NASK	15	138	38	41	0	232
Verzorging	2	176	50	2	0	230
Handel en administratie	17	165	17	22	0	221
Mens en natuur vmbo	16	154	37	12	0	219

Figuur 3.2b Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven uren; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

In de bijlage zijn bovenstaande gegevens uitgesplitst voor de vier gemeenten binnen de regio Almere-Flevoland: Almere, Lelystad, Dronten en de Noordoostpolder. De vakken zijn gesorteerd op het totaal aantal uur dat dit vak binnen de betreffende gemeente wordt gegeven (van hoog naar laag).

- Voor Almere en Lelystad geldt dat wiskunde, Nederlands en Engels de vakken zijn waar de meeste uren (in absolute aantallen) vervangen moeten worden. In Dronten geldt dit voor Nederlands, lichamelijke opvoeding, Engels en Frans. En voor de Noordoostpolder voor Nederlands, Wiskunde en techniek vmbo/pro.
- De relatieve vervangingsvraag laat zien dat er bij sommige vakken binnen tien jaar een groot gat in de bezetting valt. In Almere moet binnen tien jaar ongeveer dertig procent van de uren techniek vmbo/pro, zorg en welzijn (vmbo) en natuurkunde worden vervangen.
- In Lelystad zien we echter veel grotere gaten in de bezetting. Hier moet binnen tien jaar meer dan de helft van de uren voor NASK, biologie, scheikunde, maatschappijleer en NA/SK/BIO (basisvorming) worden vervangen.
- In Dronten zien we vooral bij informatiekunde een gat in de bezetting binnen nu en tien jaar: tachtig procent van de uren informatiekunde wordt gegeven door docenten die binnen nu en tien jaar met pensioen gaan. Daarnaast zien we in Dronten dat bij lichamelijke opvoeding, Frans en NASK binnen tien jaar meer dan dertig procent van de uren vervangen moet worden. De gegevens van de gemeente Dronten betreffen echter maar één school en relatief weinig uren.
- In de Noordoostpolder zien we een groot gat in de bezetting van klassieke talen, godsdienst en NASK: meer dan de helft van deze uren moet binnen tien jaar vervangen worden. Maar ook bij techniek vmbo/pro, scheikunde, techniek en uiterlijke verzorging valt binnen tien jaar een gat van meer dan veertig procent.
- Als we alleen kijken naar de korte termijn zien we dat in Almere vijftien procent van de uren scheikunde binnen nu en vijf jaar moet worden vervangen. In de andere gemeenten zien we echter grotere gaten in de bezetting op de korte termijn.
- In Lelystad moet binnen vijf jaar meer dan dertig procent van de uren NASK en biologie worden vervangen, maar ook meer dan twintig procent van de uren scheikunde, natuurkunde en techniek vmbo/pro.
- In Dronten moet binnen vijf jaar ongeveer dertig procent van de uren voor lichamelijke opvoeding, biologie en management en organisatie worden vervangen. Ook hier tekenen we weer aan dat het om relatief weinig uren gaat.
- In de Noordoostpolder zal er op korte termijn een gat van meer dan de helft van de uren voor klassieke talen ontstaan. Daarnaast ontstaat er hier binnen vijf jaar een gat van meer dan dertig procent bij de vakken muziek, algemene natuurwetenschappen en godsdienst.

Als we de vervangingsvraag per vak vergelijken met het aantal studenten in lerarenopleidingen in de omgeving van de regio Almere-Flevoland (zie hoofdstuk 2), dan zien we dat deze twee zaken niet altijd bij elkaar aansluiten.

- Er worden veel docenten opgeleid voor lichamelijke opvoeding, terwijl de vervangingsvraag voor dit vak relatief beperkt is. Dit geldt ook voor kunstvakken en in iets mindere mate voor geschiedenis.
- Daarentegen volgen relatief weinig studenten de opleiding voor eerstegraads docent natuurkunde, scheikunde of Nederlands, terwijl bij deze vakken binnen vijf á tien jaar juist een groot deel van de uren vervangen moet worden (zie paragraaf 3).
- In het tweedegraads gebied zien we ook weinig toekomstige leraren voor natuurkunde en scheikunde en daarnaast ook relatief weinig voor godsdienst en techniek. Bij deze vakken vallen binnen nu en tien jaar echter relatief grote gaten (zie paragraaf 3).

3.3 Aantal te vervangen eerste- en tweedegraads uren per vak

Hierboven zagen we dat de grootste toekomstige tekorten voorkomen bij Nederlands, wiskunde en Engels (in absolute zin) en bij NASK, natuurkunde, scheikunde, godsdienst en techniek vmbo/pro (in relatieve zin). Om welke lesniveaus gaat het dan? In de figuren 3.3a tot en met 3.3d is per vak een onderscheid gemaakt tussen eerstegraads en tweedegraads uren. Eerstegraads uren worden gegeven in de bovenbouw van havo/vwo, terwijl tweedegraads uren in de andere niveaus (pro, vmbo, onderbouw havo/vwo) worden gegeven.

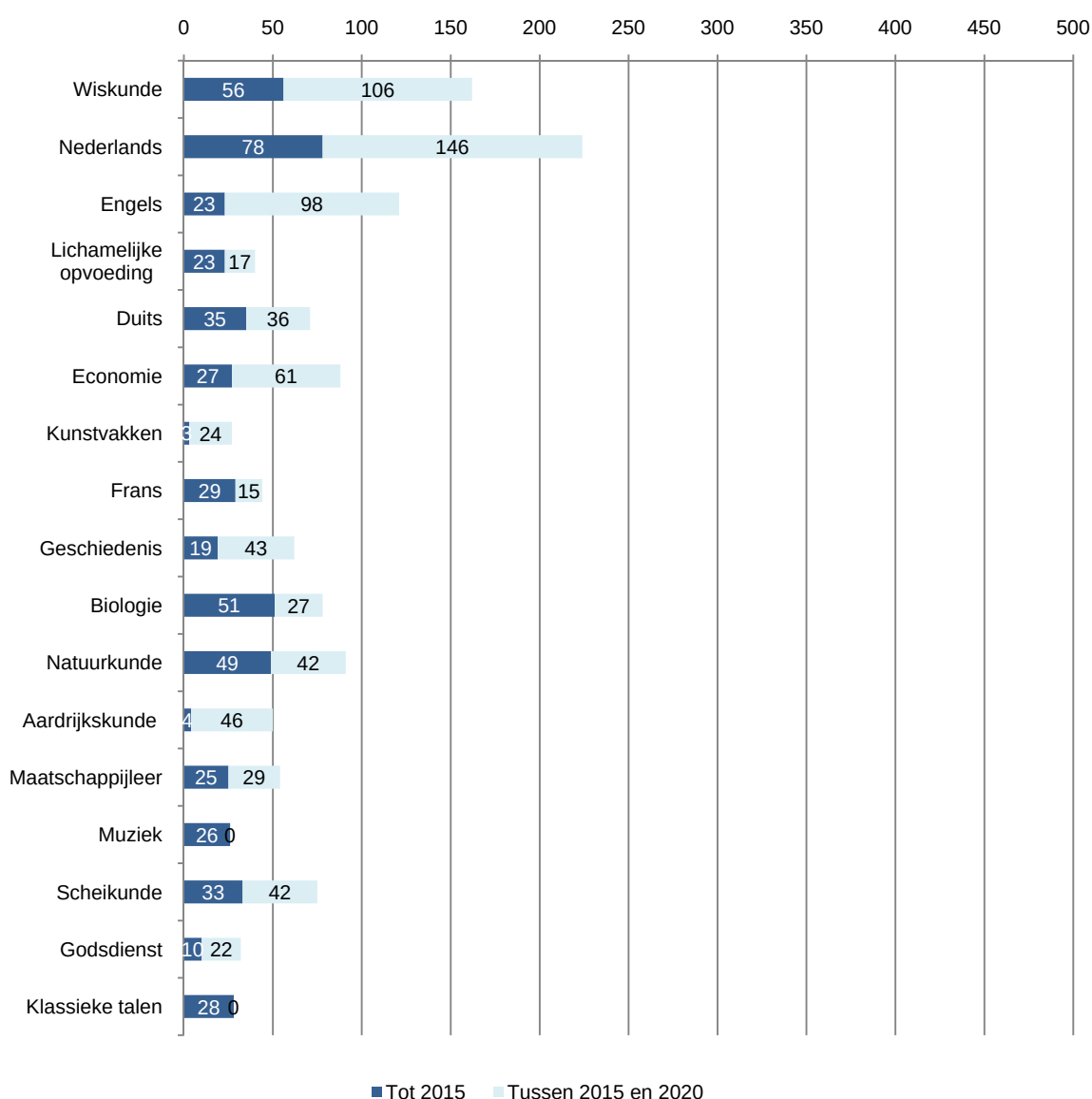
Uit de hierna volgende gegevens blijkt het volgende:

- Bij de meeste vakken is het aantal binnen vijf of tien jaar te vervangen tweedegraads uren veel groter dan het aantal te vervangen eerstegraads uren. Dit is niet verrassend, aangezien er veel meer tweedegraads dan eerstegraads uren worden gegeven.
- Bij enkele vakken worden echter meer uren in het eerstegraads gebied gegeven door docenten die binnen vijf of tien jaar met pensioen gaan. Dit geldt voor economie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer en scheikunde.
- Als we kijken naar de relatieve vervangingsvraag zien we dat op de korte termijn (binnen 5 jaar) een derde van de eerstegraads uren muziek vervangen moet worden. Dit gaat echter maar om een klein aantal uren. Bij biologie en natuurkunde valt er binnen vijf jaar een gat van ongeveer twintig procent van alle eerstegraads uren.
- De relatieve vervangingsvraag op de langere termijn (aandeel te vervangen uren binnen 10 jaar) ligt bij de eerstegraads uren het hoogst bij Nederlands: meer dan veertig procent van de eerstegraads uren moet binnen tien jaar worden vervangen. Maar ook bij natuurkunde, scheikunde

en godsdienst moet meer dan 35 procent van de uren binnen tien jaar worden vervangen.

- In het tweede graads gebied speelt de relatieve vervangingsvraag binnen vijf jaar vooral bij NASK en godsdienst. Binnen vijf jaar moet respectievelijk achttien en vijftien procent van deze uren worden vervangen.
- Op de langere termijn (binnen tien jaar) zien we in het tweede graads gebied daarnaast een gat van ongeveer dertig procent in de bezetting van techniek vmbo/pro, natuurkunde en zorg en welzijn.

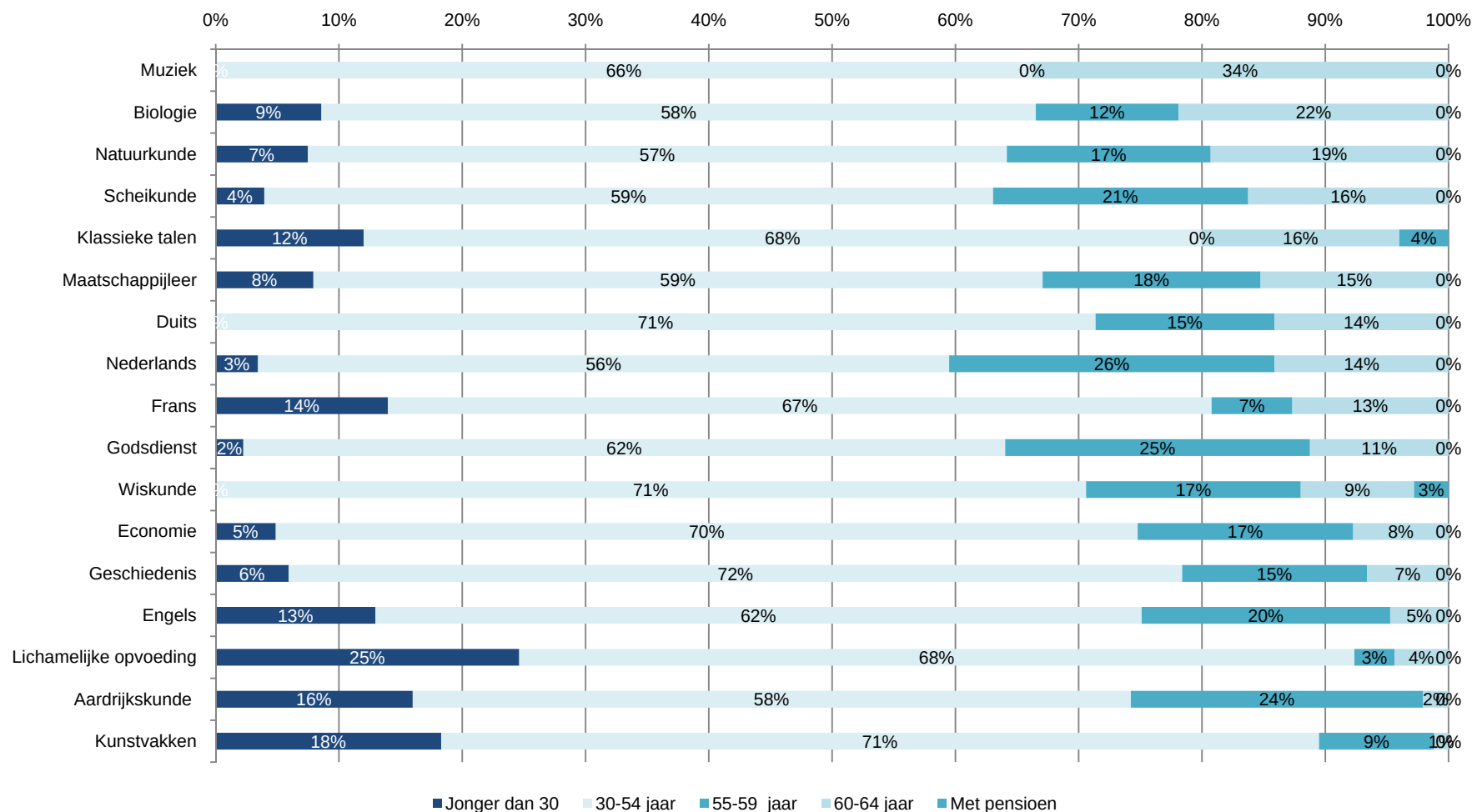
Figuur 3.3a Aantal te vervangen eerstegraads klokuren binnen vijf en tien jaar; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

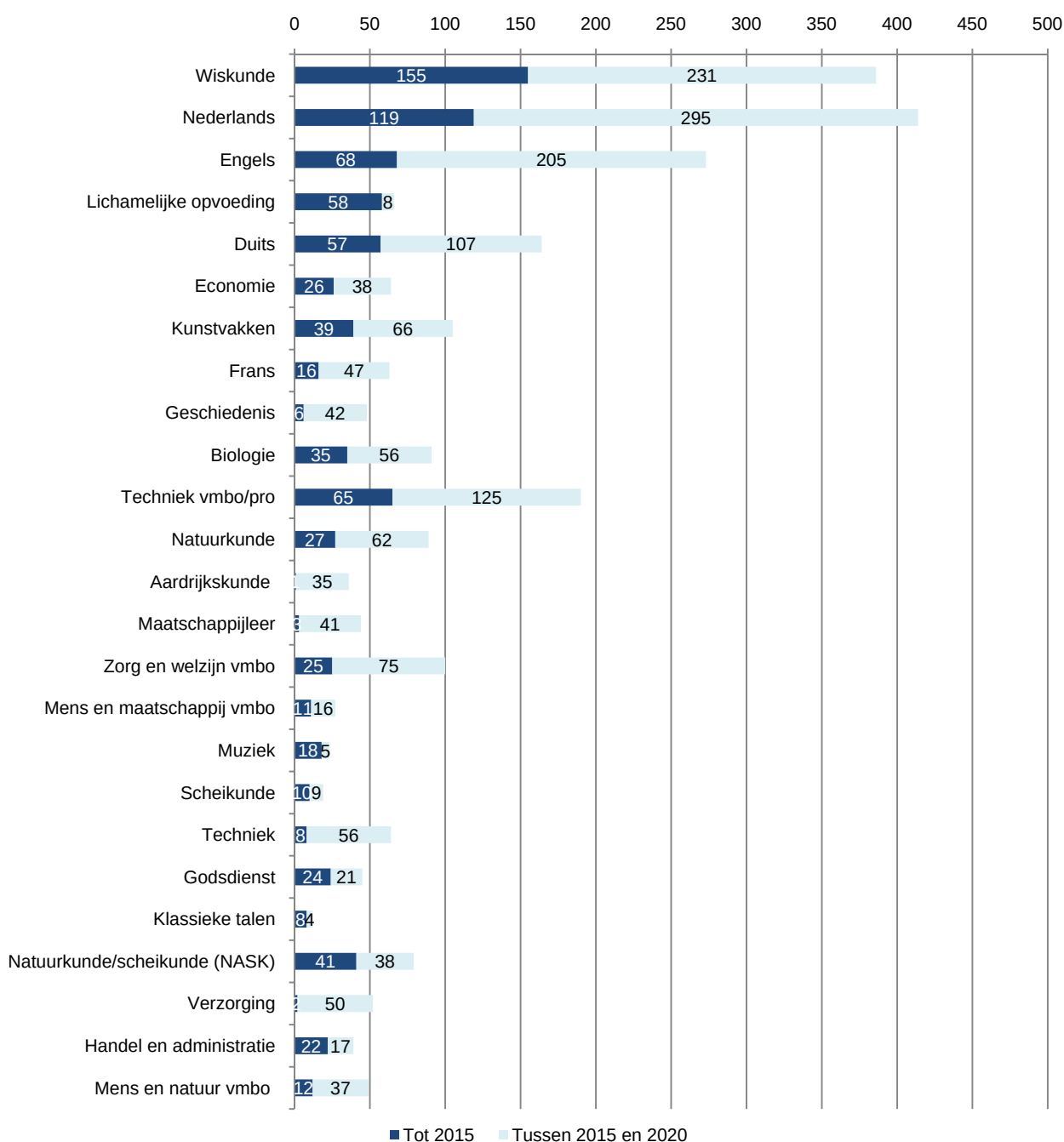
Tabel 3.3a Gegeven aantal eerstegraads klokuren per vak, naar leeftijd;
personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pen- sioen	
Wiskunde	0	430	106	56	17	609
Nederlands	19	310	146	78	0	553
Engels	63	302	98	23	0	486
Lichamelijke opvoeding	129	355	17	23	0	524
Duits	0	177	36	35	0	248
Economie	17	244	61	27	0	349
Kunstvakken	47	183	24	3	0	257
Frans	32	153	15	29	0	229
Geschiedenis	17	208	43	19	0	287
Biologie	20	135	27	51	0	233
Natuurkunde	19	144	42	49	0	254
Aardrijkskunde	31	113	46	4	0	194
Maatschappijleer	13	97	29	25	0	164
Muziek	0	51	0	26	0	77
Scheikunde	8	120	42	33	0	203
Godsdienst	2	55	22	10	0	89
Klassieke talen	21	119	0	28	7	175

Figuur 3.3b Leeftijdverdeling van docenten per vak voor eerstegraads lessen, gemeten in aantal gegeven uren, personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

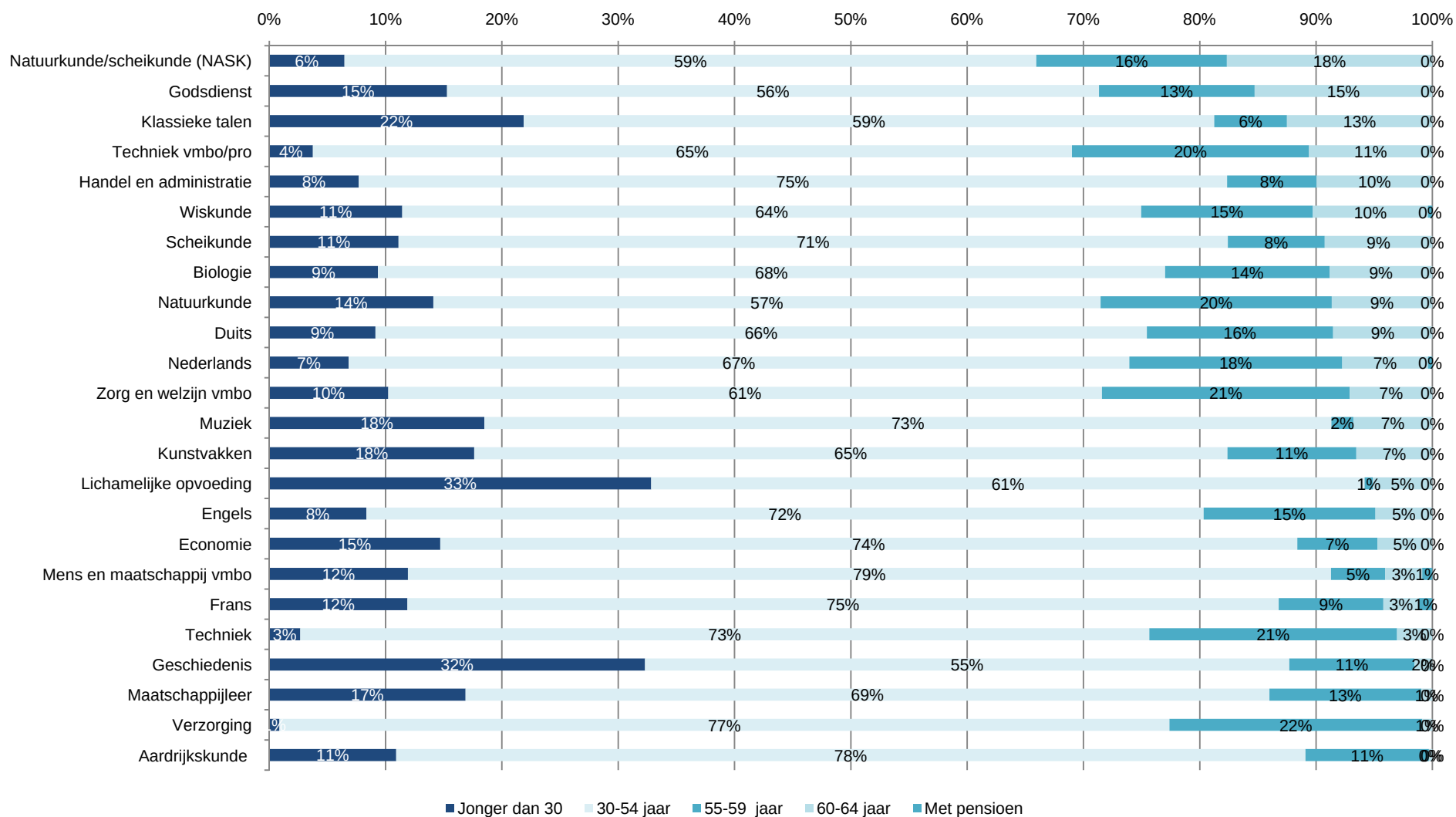
Figuur 3.3c Aantal te vervangen tweedegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Tabel 3.3b Gegeven aantal tweedegraads klokuren per vak, naar leeftijd, 25 meest gegeven vakken; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Vak	Aantal klokuren					
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	Totaal
Wiskunde	179	995	231	155	6	1566
Nederlands	110	1082	295	119	6	1612
Engels	116	999	205	68	0	1388
Lichamelijke opvoeding	372	695	8	58	0	1133
Duits	61	443	107	57	0	668
Economie	81	406	38	26	0	551
Kunsvakken	105	386	66	39	0	596
Frans	62	391	47	16	6	522
Geschiedenis	126	216	42	6	0	390
Biologie	37	268	56	35	0	396
Techniek vmbo/pro	23	400	125	65	0	613
Natuurkunde	44	179	62	27	0	312
Aardrijkskunde	36	258	35	1	0	330
Maatschappijleer	53	217	41	3	0	314
Zorg en welzijn vmbo	36	216	75	25	0	352
Mens en maatschappij vmbo	41	273	16	11	3	344
Muziek	49	193	5	18	0	265
Scheikunde	12	77	9	10	0	108
Techniek	7	192	56	8	0	263
Godsdienst	24	88	21	24	0	157
Klassieke talen	14	38	4	8	0	64
NASK	15	138	38	41	0	232
Verzorging	2	176	50	2	0	230
Handel en administratie	17	165	17	22	0	221
Mens en natuur vmbo	16	154	37	12	0	219

Figuur 3.3d Leeftijdverdeling van docenten per vak voor tweedegraads lessen, gemeten in aantal gegeven uren; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

In de bijlage zijn de resultaten voor eerste- en tweedegraads uren per gemeente apart afgebeeld (gesorteerd op het totaal aantal uur dat dit vak in de betreffende gemeente wordt gegeven). De belangrijkste punten die hieruit naar voren komen, zijn:

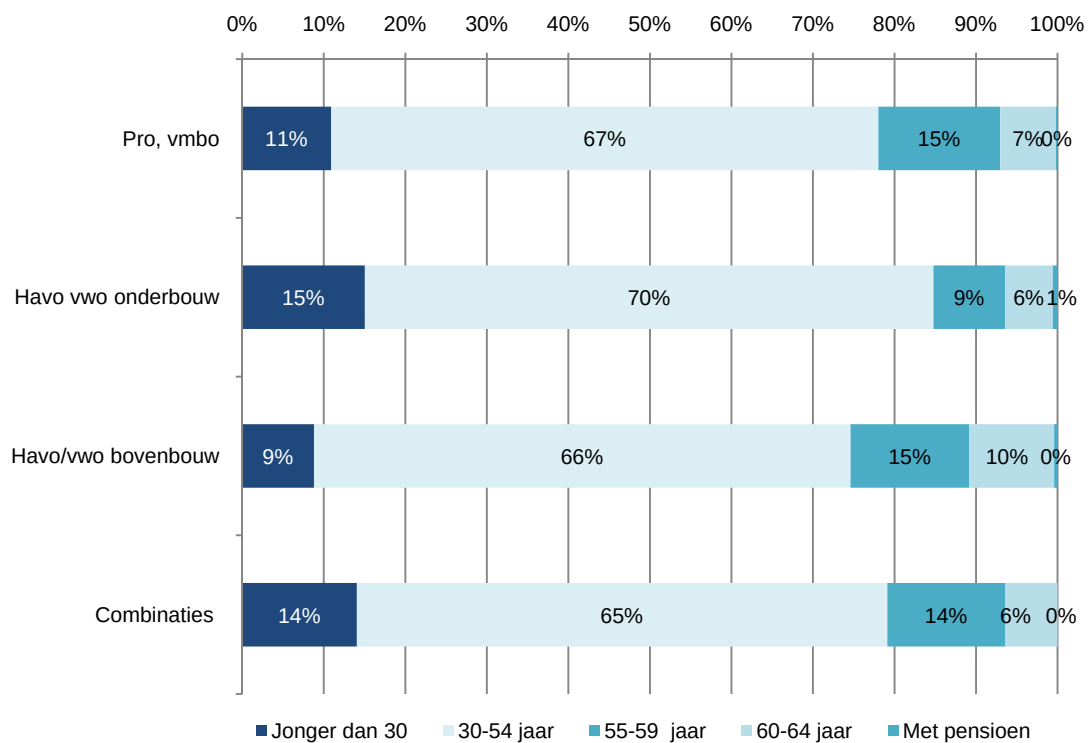
- Bij een aantal vakken is het aantal eerstegraads (absolute) uren dat binnen vijf á tien jaar vervangen moet worden groter dan het aantal tweedegraads uren: dit geldt in meerdere gemeenten voor economie, maatschappijleer en scheikunde.
- In Almere moet binnen tien jaar in het eerstegraads gebied meer dan dertig procent van de lessen muziek en Nederlands worden vervangen. In het tweedegraads gebied springt in deze gemeente techniek vmbo/pro, natuurkunde en zorg en welzijn (vmbo) eruit: hier moet binnen tien jaar ongeveer dertig procent van de uren worden vervangen.
- In Lelystad vallen echter veel grotere gaten in de bezetting van het eerstegraadsgebied. Alle uren biologie worden gegeven door docenten van 60 tot 64 jaar. Al deze uren moeten dus binnen nu en vijf jaar vervangen worden. Maar ook bij natuurkunde, scheikunde en Duits zien we binnen nu en vijf jaar een groot gat in de bezetting. Op de langere termijn geldt dit nog eens extra voor natuur- en scheikunde, maar ook voor wiskunde, Nederlands en maatschappijleer: bij al deze vakken valt in het eerstegraadsgebied binnen nu en tien jaar een gat van bijna tachtig procent in de bezetting. Het tweedegraadsgebied in Lelystad geeft een iets positiever beeld. Maar ook hier valt binnen nu en vijf á tien jaar een gat van meer dan de helft bij de vakken NASK, biologie en NA/SK/BIO (basisvorming).
- In Dronten valt er in het eerstegraadsgebied binnen vijf á tien jaar een gat van veertig tot zestig procent in de bezetting bij de vakken lichamelijke opvoeding, biologie en maatschappijleer. Bij geschiedenis is dit gat bijna negentig procent. In het tweedegraadsgebied zien we een gat van meer dan veertig procent bij Frans, en van meer dan zestig procent bij natuurkunde en informatiekunde. De gegevens van de gemeente Dronten betreffen echter maar één school en relatief weinig uren.
- Voor de Noordoostpolder zien we dat de eerstegraads uren van klassieke talen, Frans, Nederlands en wiskunde voor vijftig procent of meer door docenten gegeven worden die binnen vijf á tien jaar met pensioen gaan. Eerstegraads uren godsdienst worden zelfs allemaal gegeven door docenten van 60-64 jaar. In het tweedegraadsgebied valt er binnen nu en tien jaar een gat van meer dan zestig procent bij NASK en scheikunde en van minimaal veertig procent bij godsdienst, techniek vmbo/pro, maatschappijleer, techniek en uiterlijke verzorging.

3.4 Vervangingsvraag per onderwijstype

In figuur 3.4 en tabel 3.4 is de vervangingsvraag per onderwijstype weergegeven. Hieruit blijkt het volgende:

- Op korte termijn is de vervangingsvraag het grootst in de bovenbouw van havo en vwo. Binnen vijf jaar moet tien procent van de uren worden vervangen. Dit komt overeen met bijna zeshonderd klokuren.
- Ook binnen nu en tien jaar is de vervangingsvraag het grootst in de bovenbouw van havo/vwo. Maar ook in het vmbo en praktijkonderwijs moet meer dan twintig procent van de uren binnen nu en tien jaar vervangen worden.
- In de onderbouw van havo en vwo is de vervangingsvraag kleiner. Binnen tien jaar betreft deze vijftien procent van de klokuren.

Figuur 3.4 Leeftijdsverdeling van docenten naar onderwijstype, gemeten in aantal gegeven klokuren; personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

**Tabel 3.4 Gegeven aantal klokuren naar leeftijd en onderwijstype;
personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010**

Onderwijstype	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Pro, vmbo	856	5261	1170	537	15	7839
Havo/vwo onderbouw	399	1851	233	156	15	2654
Havo/vwo bovenbouw	483	3614	801	571	23	5492
Combinaties	691	3200	712	314	0	4917

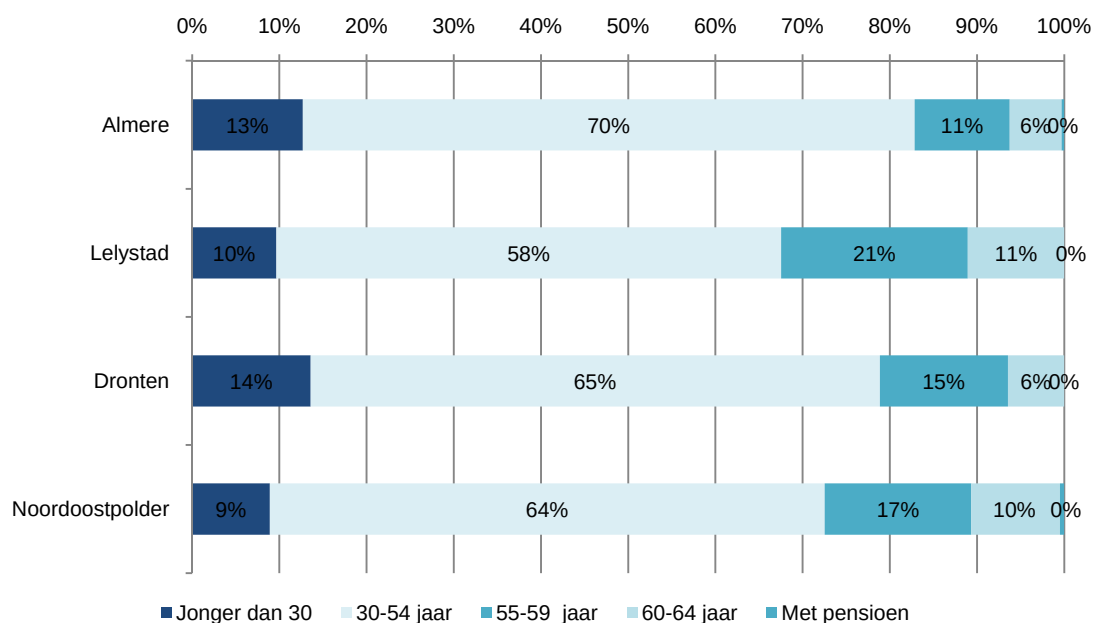
* Een voorbeeld van een combinatie van onderwijstype is een gezamenlijke les gymnastiek van een brugklas vmbo en een brugklas havo.

3.5 Vervangingsvraag per gemeente

In figuur 3.5 presenteren we de leeftijdsverdeling uitgesplitst naar de vier gemeenten binnen de regio Almere-Flevoland: Almere, Lelystad, Dronten en de Noordoostpolder. Hieruit blijkt het volgende:

- De vervangingsvraag in Lelystad is in relatieve zin het grootst. Van de klokuren moet 32 procent binnen tien jaar worden vervangen. Dit betreft ruim 1200 klokuren. In hoofdstuk 2 zagen we dat het aantal leerlingen hier tegelijkertijd sterk groeit.
- In de Noordoostpolder moet binnen tien jaar meer dan een kwart van de klokuren worden vervangen. Dit betreft ruim achthonderd klokuren.
- Voor de gemeente Dronten geldt dat dit percentage 21 procent is en ruim 250 uren.
- In de gemeente Almere is de vervangingsvraag binnen tien jaar relatief gezien het minst groot: zeventien procent. Het gaat hier wel om het grootste aantal uren in absolute zin: ruim 2100 klokuren. Uit hoofdstuk 2 bleek dat ook hier het aantal leerlingen de komende jaren groeit.

Figuur 3.5 Leeftijdsverdeling van docenten naar gemeente, gemeten in aantal gegeven klokuren, personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

Tabel 3.5 Gegeven aantal klokuren naar leeftijd en regio, personeelsbestand 1 oktober 2009, leeftijd op 1 oktober 2010

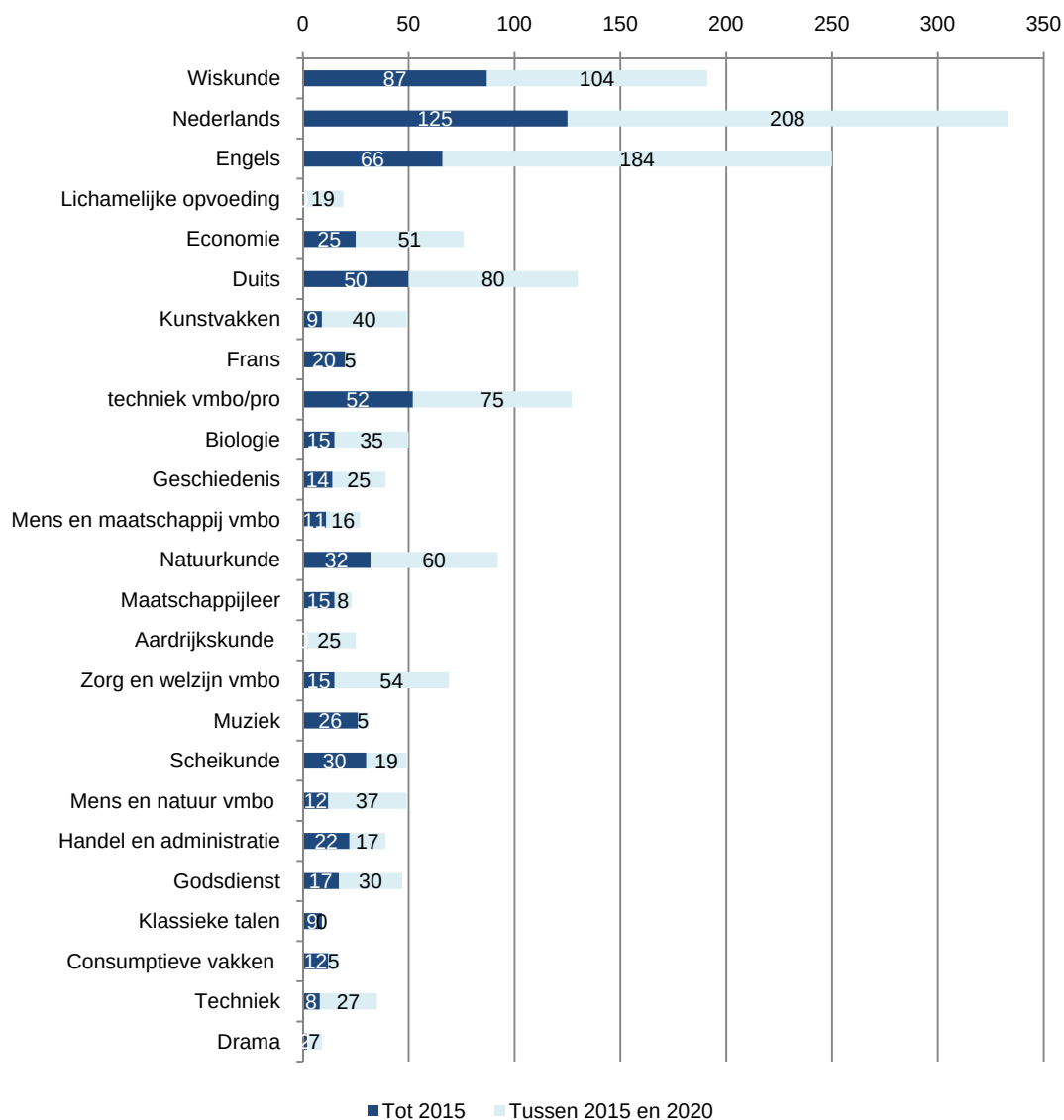
Subregio	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Almere	1617	8940	1388	759	38	12742
Lelystad	377	2260	835	432	0	3904
Dronten	162	778	175	77	0	1192
Noordoostpolder	273	1948	515	311	15	3062

BIJLAGE

Vervangingsvraag per gemeente

B1.1 Almere

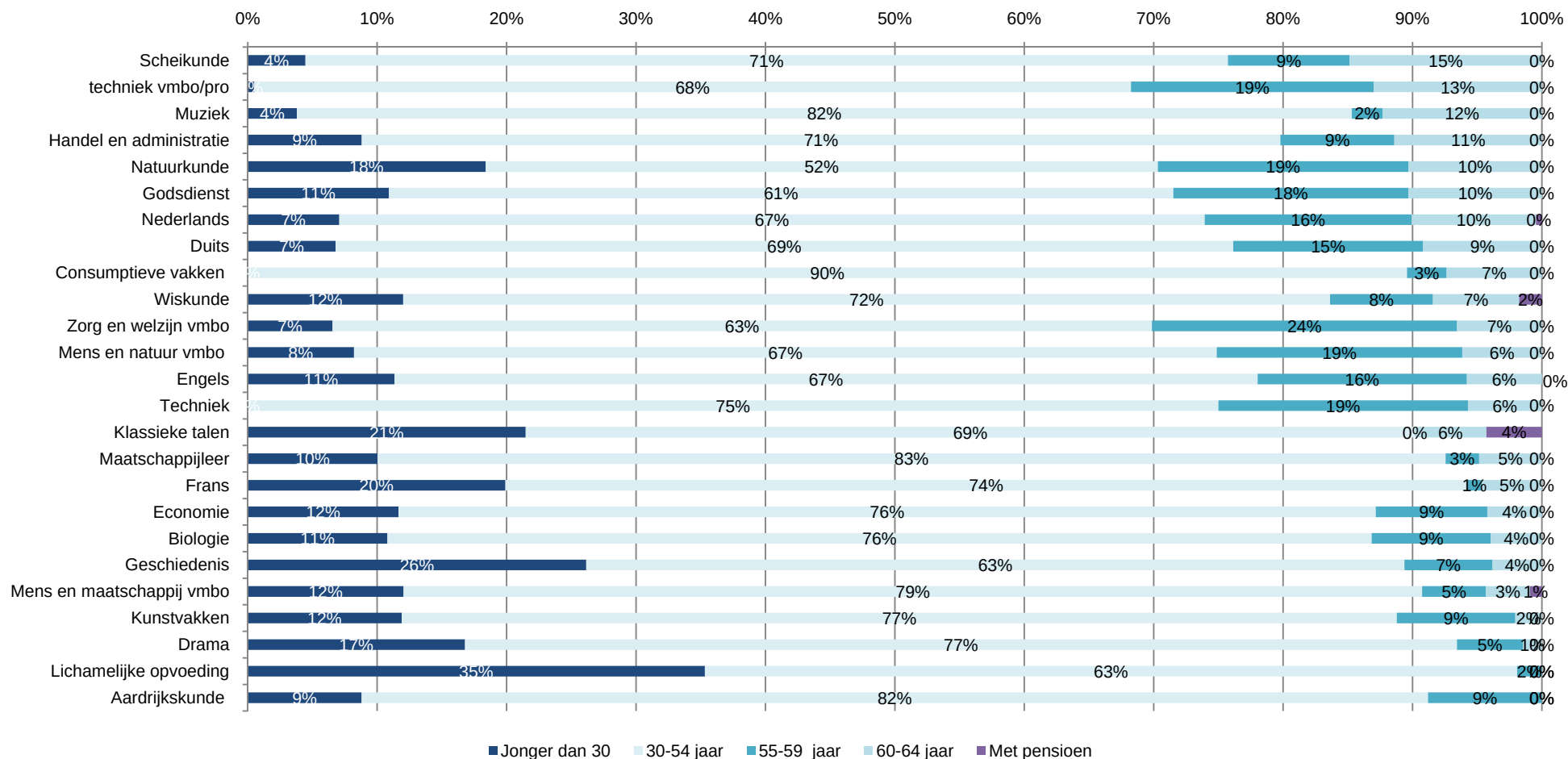
Figuur A1.1a Aantal te vervangen klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

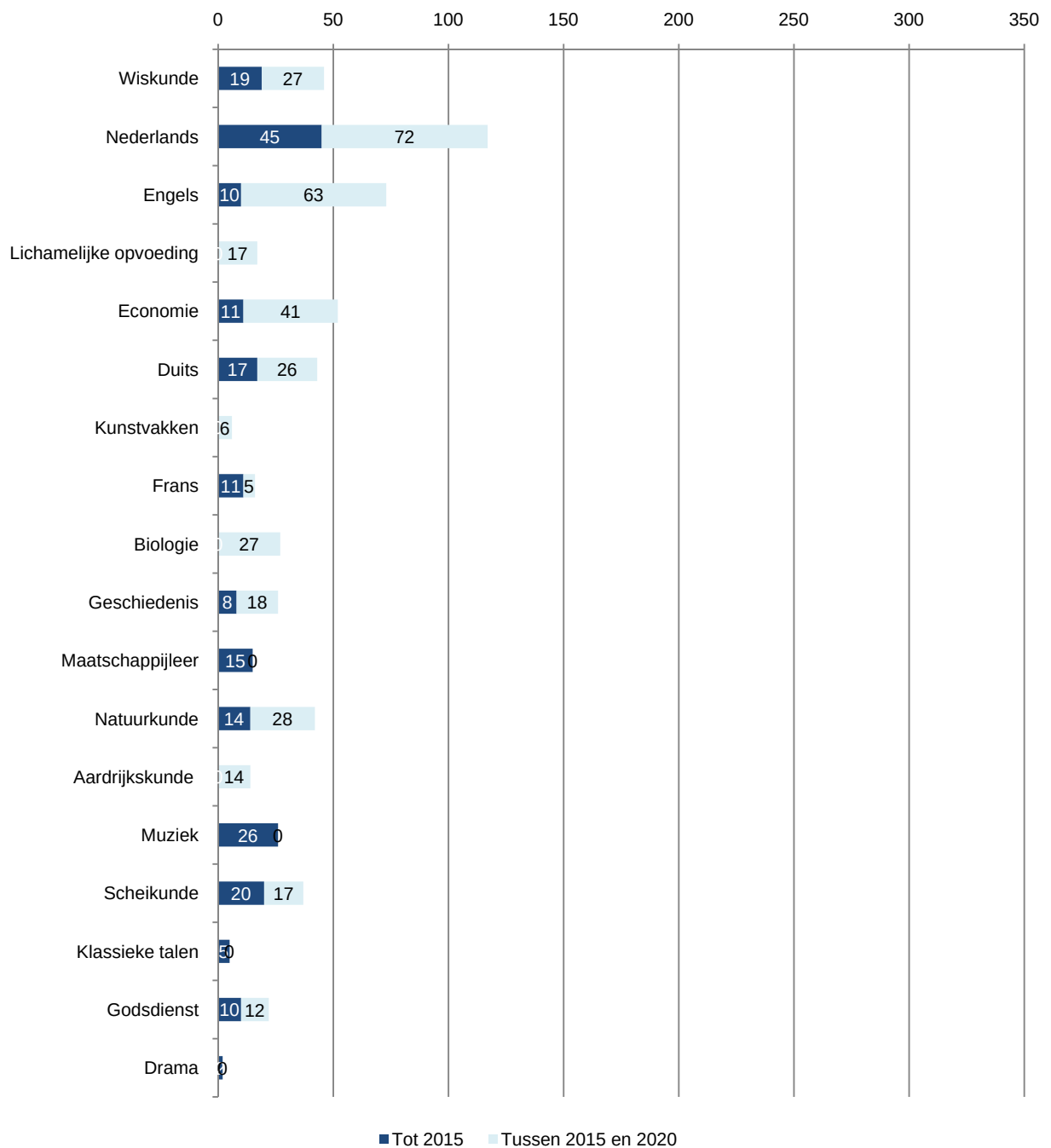
Tabel A1.1a Gegeven aantal klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	Totaal
Wiskunde	157	936	104	87	23	1307
Nederlands	92	870	208	125	6	1301
Engels	129	759	184	66	0	1138
Lichamelijke opvoeding	350	622	19	0	0	991
Economie	69	447	51	25	0	592
Duits	37	378	80	50	0	545
Kunstvakken	52	336	40	9	0	437
Frans	86	321	5	20	0	432
Techniek vmbo/pro	2	271	75	52	0	400
Biologie	41	289	35	15	0	380
Geschiedenis	96	232	25	14	0	367
Mens en maatschappij vmbo	39	255	16	11	3	324
Natuurkunde	57	161	60	32	0	310
Maatschappijleer	31	255	8	15	0	309
Aardrijkskunde	25	234	25	0	0	284
Zorg en welzijn vmbo	15	145	54	15	0	229
Muziek	8	172	5	26	0	211
Scheikunde	9	144	19	30	0	202
Mens en natuur vmbo	16	130	37	12	0	195
Handel en administratie	17	137	17	22	0	193
Godsdienst	18	100	30	17	0	165
Klassieke talen	35	112	0	9	7	163
Consumptieve vakken	0	146	5	12	0	163
Techniek	0	105	27	8	0	140
Drama	23	105	7	2	0	137

Figuur A1.1b Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven klokuren, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

Figuur A1.1c Aantal te vervangen eerstegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

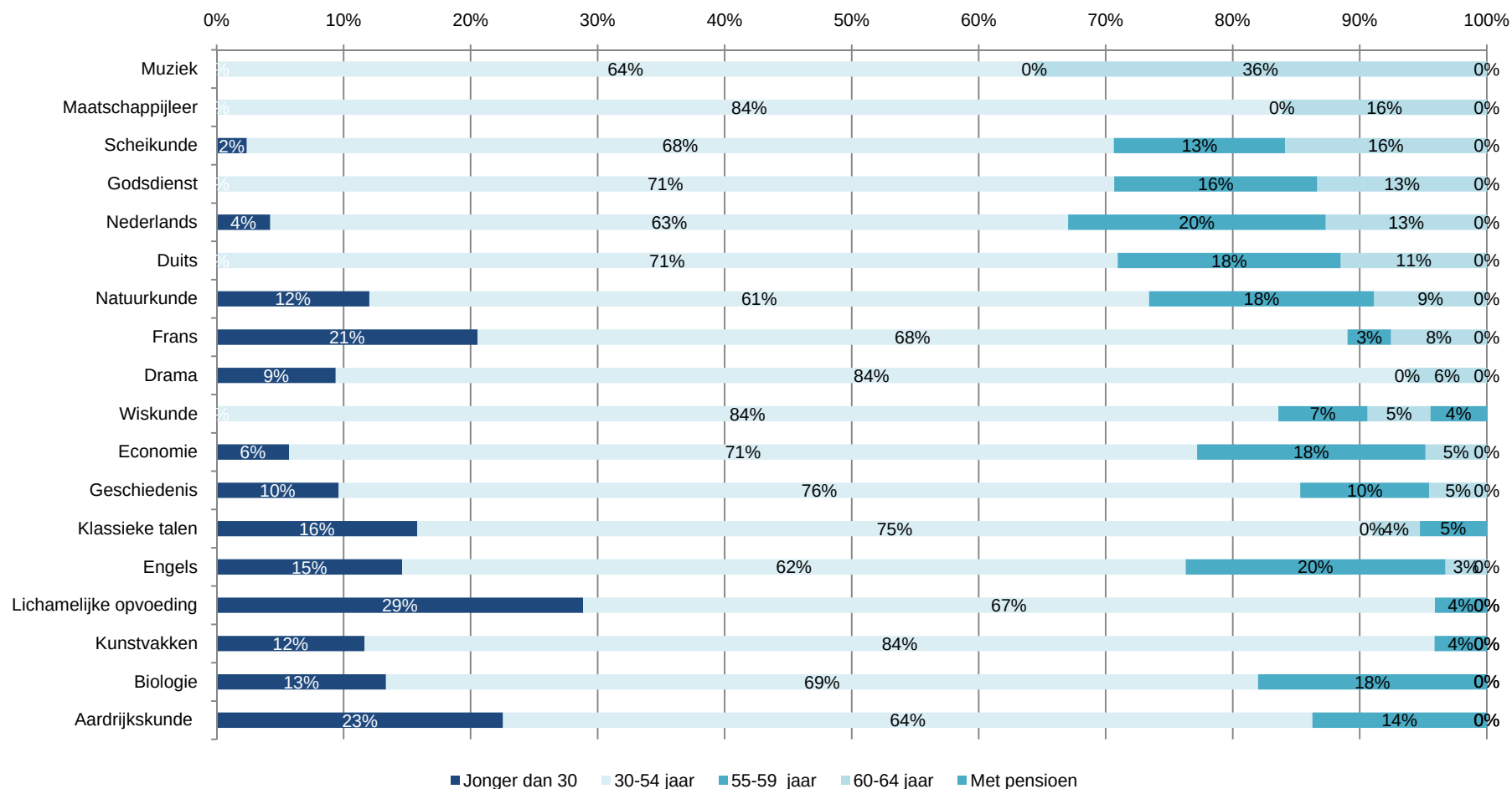

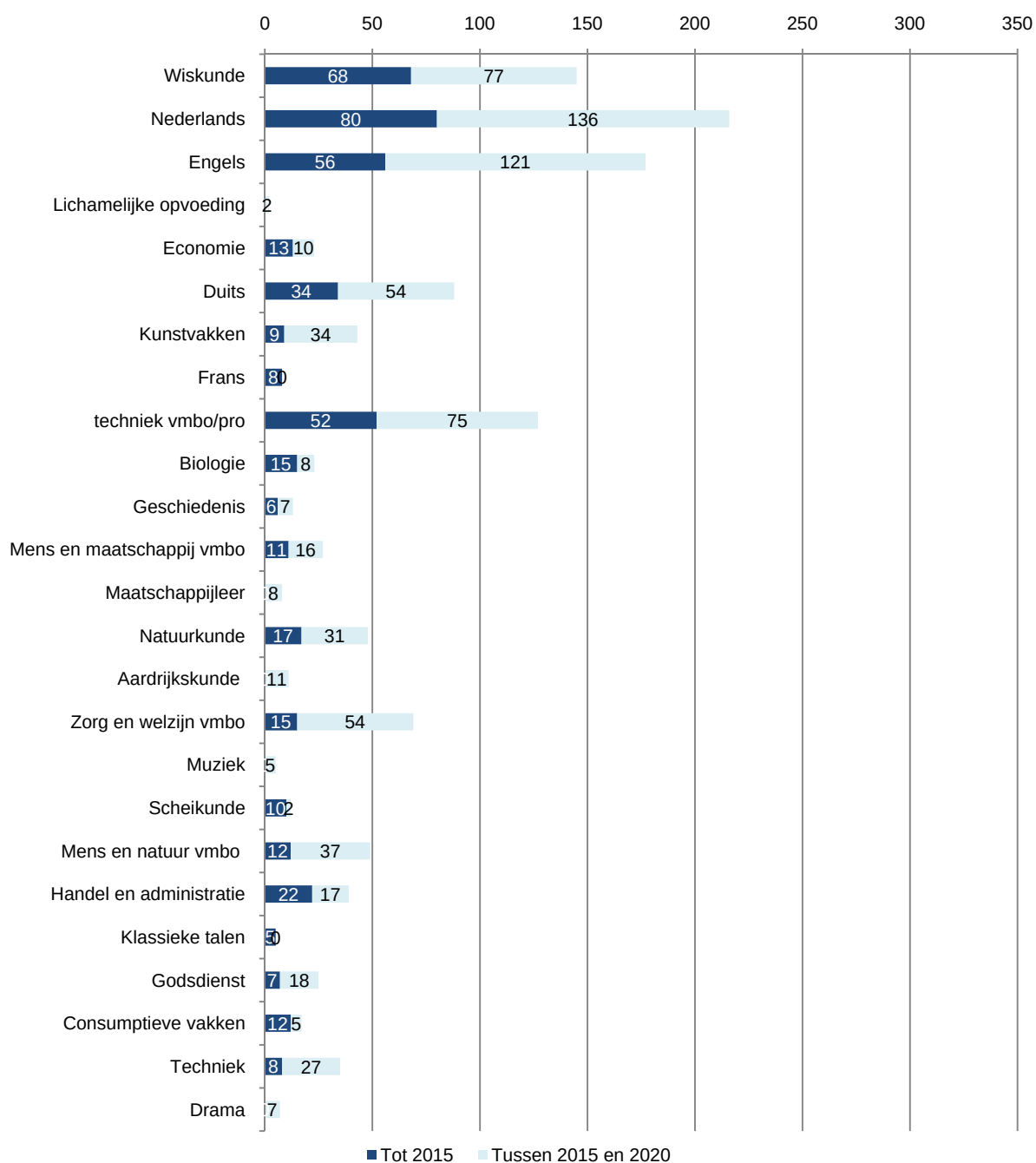
Tabel A1.1b Gegeven aantal eerstegraads klokuren per vak, naar leeftijd, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	Totaal
Wiskunde	0	321	27	19	17	384
Nederlands	15	223	72	45	0	355
Engels	45	190	63	10	0	308
Lichamelijke opvoeding	120	279	17	0	0	416
Economie	13	163	41	11	0	228
Duits	0	105	26	17	0	148
Kunstvakken	17	123	6	0	0	146
Frans	30	100	5	11	0	146
Biologie	20	103	27	0	0	150
Geschiedenis	17	134	18	8	0	177
Maatschappijleer	0	78	0	15	0	93
Natuurkunde	19	97	28	14	0	158
Aardrijkskunde	23	65	14	0	0	102
Muziek	0	47	0	26	0	73
Scheikunde	3	86	17	20	0	126
Klassieke talen	21	100	0	5	7	133
Godsdienst	0	53	12	10	0	75
Drama	3	27	0	2	0	32

Figuur A1.1d Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven eerstegraads klokuren, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

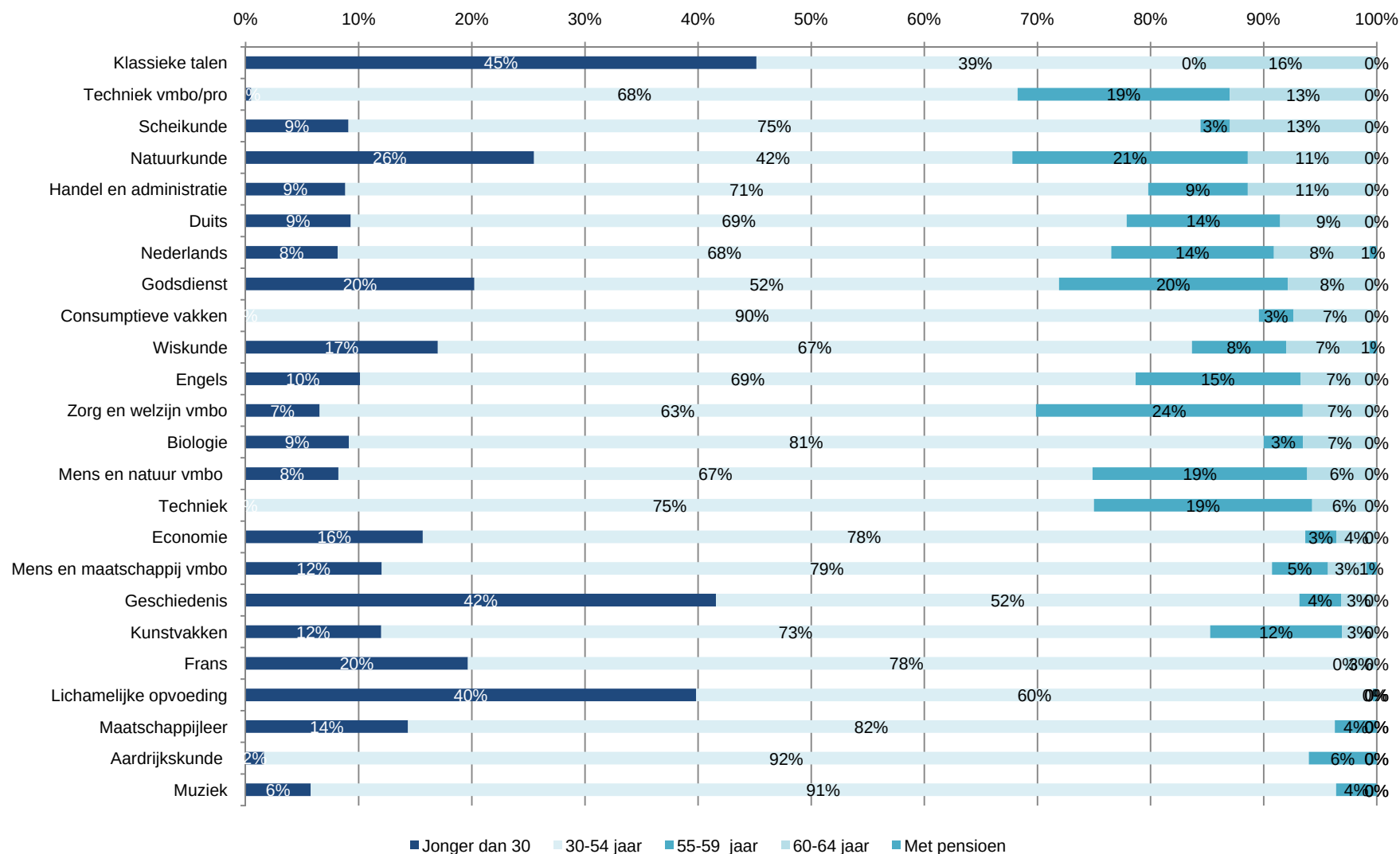
Figuur A1.1e Aantal te vervangen tweedegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

Tabel A1.1c Gegeven aantal tweedegraads klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

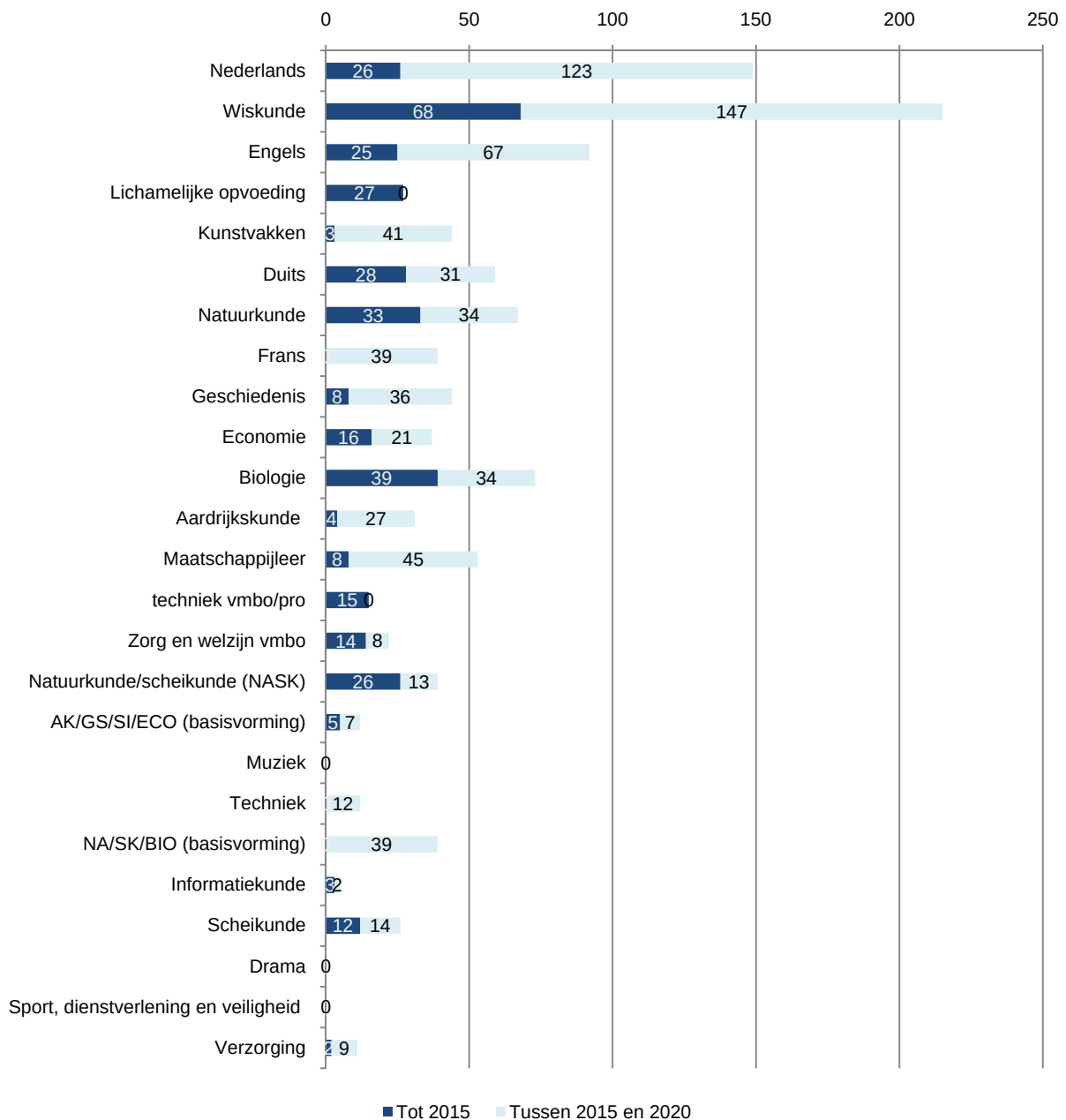
Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Wiskunde	157	616	77	68	6	924
Nederlands	77	647	136	80	6	946
Engels	84	569	121	56	0	830
Lichamelijke opvoeding	229	344	2	0	0	575
Economie	57	284	10	13	0	364
Duits	37	273	54	34	0	398
Kunstvakken	35	214	34	9	0	292
Frans	56	221	0	8	0	285
Techniek vmbo/pro	2	271	75	52	0	400
Biologie	21	186	8	15	0	230
Geschiedenis	79	98	7	6	0	190
Mens en maatschappij vmbo	39	255	16	11	3	324
Maatschappijleer	31	177	8	0	0	216
Natuurkunde	38	63	31	17	0	149
Aardrijkskunde	3	169	11	0	0	183
Zorg en welzijn vmbo	15	145	54	15	0	229
Muziek	8	126	5	0	0	139
Scheikunde	7	58	2	10	0	77
Mens en natuur vmbo	16	130	37	12	0	195
Handel en administratie	17	137	17	22	0	193
Klassieke talen	14	12	0	5	0	31
Godsdienst	18	46	18	7	0	89
Consumptieve vakken	0	146	5	12	0	163
Techniek	0	105	27	8	0	140
Drama	20	78	7	0	0	105

Figuur A1.1f Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven tweedegraads klokuren, gemeente Almere (n=14 scholen/vestigingen)

B1.2 Lelystad

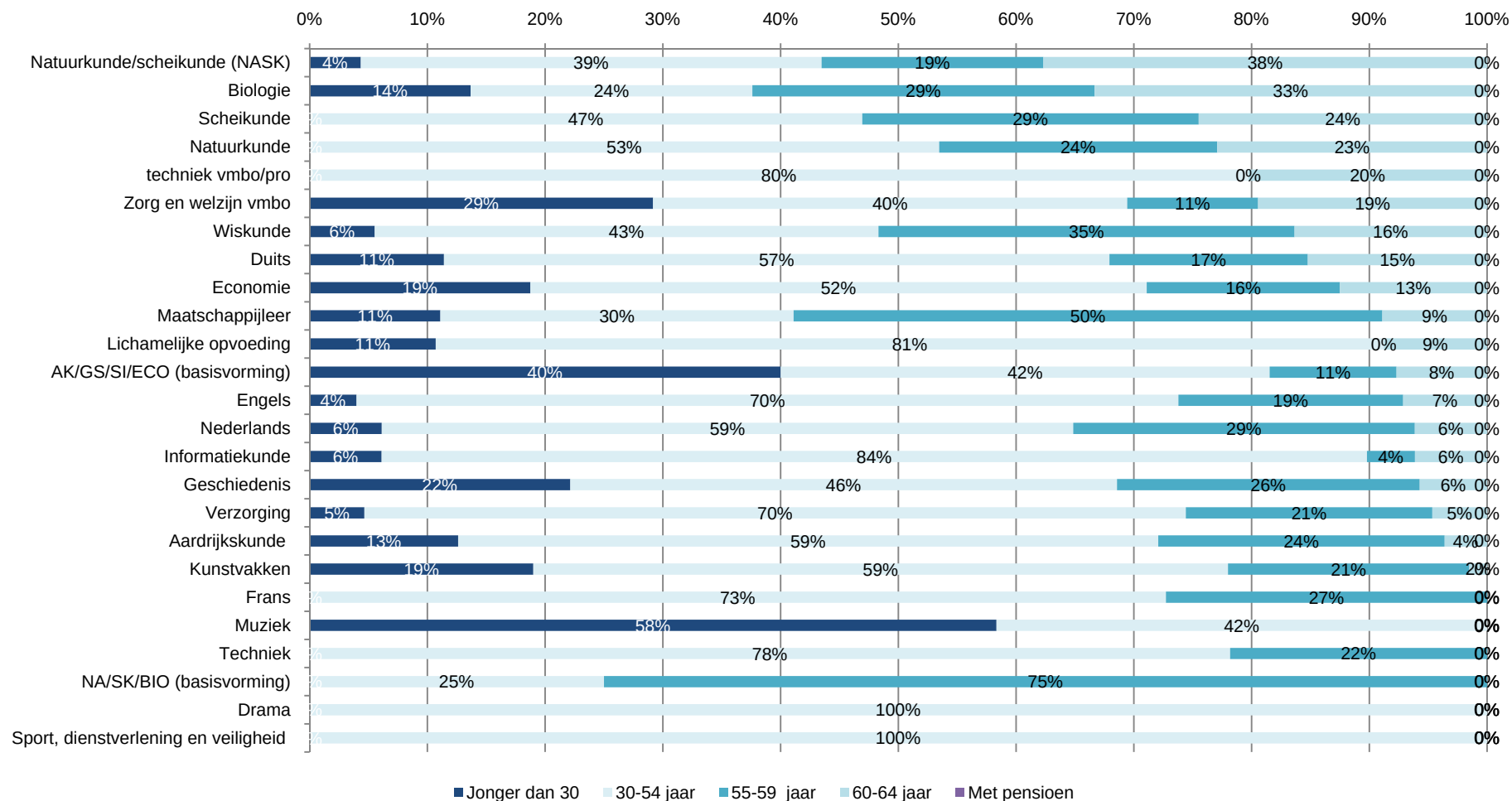
Figuur L1.2a Aantal te vervangen klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

Tabel L1.2a Gegeven aantal klokuren per vak, naar leeftijd, 25 meest gegeven vakken, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

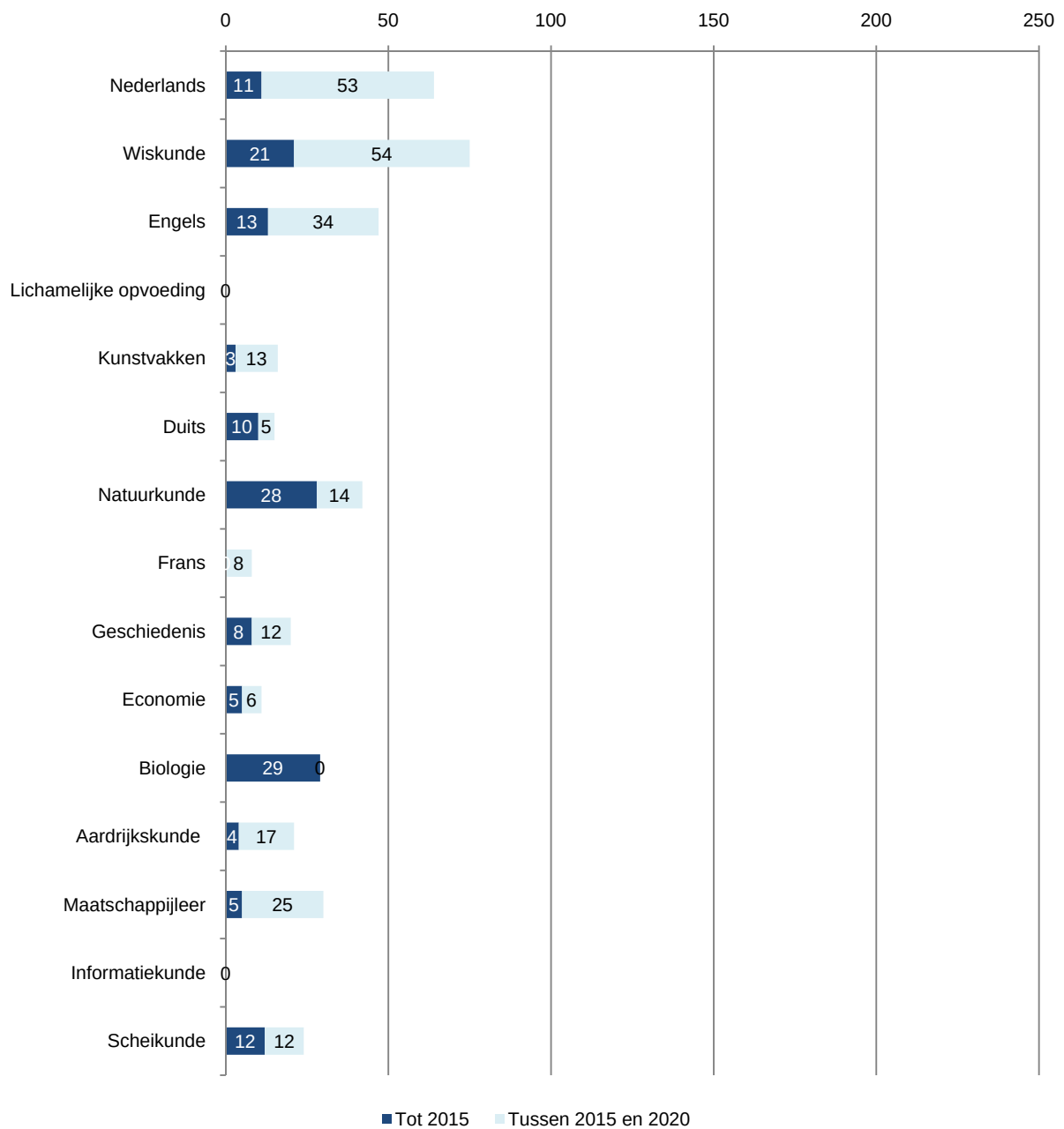
Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Nederlands	26	249	123	26	0	424
Wiskunde	23	178	147	68	0	416
Engels	14	245	67	25	0	351
Lichamelijke opvoeding	33	248	0	27	0	308
Kunsvakken	38	118	41	3	0	200
Duits	21	104	31	28	0	184
Natuurkunde	0	77	34	33	0	144
Frans	0	104	39	0	0	143
Geschiedenis	31	65	36	8	0	140
Economie	24	67	21	16	0	128
Biologie	16	28	34	39	0	117
Aardrijkskunde	14	66	27	4	0	111
Maatschappijleer	10	27	45	8	0	90
Techniek vmbo/pro	0	59	0	15	0	74
Zorg en welzijn vmbo	21	29	8	14	0	72
NASK	3	27	13	26	0	69
AK/GS/SI/ECO	26	27	7	5	0	65
Muziek	35	25	0	0	0	60
Techniek	0	43	12	0	0	55
NA/SK/BIO	0	13	39	0	0	52
Informatiekunde	3	41	2	3	0	49
Scheikunde	0	23	14	12	0	49
Drama	0	47	0	0	0	47
Sport, dienstverlening en veiligheid	0	47	0	0	0	47
Verzorging	2	30	9	2	0	43

Figuur L1.2b Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven uren, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

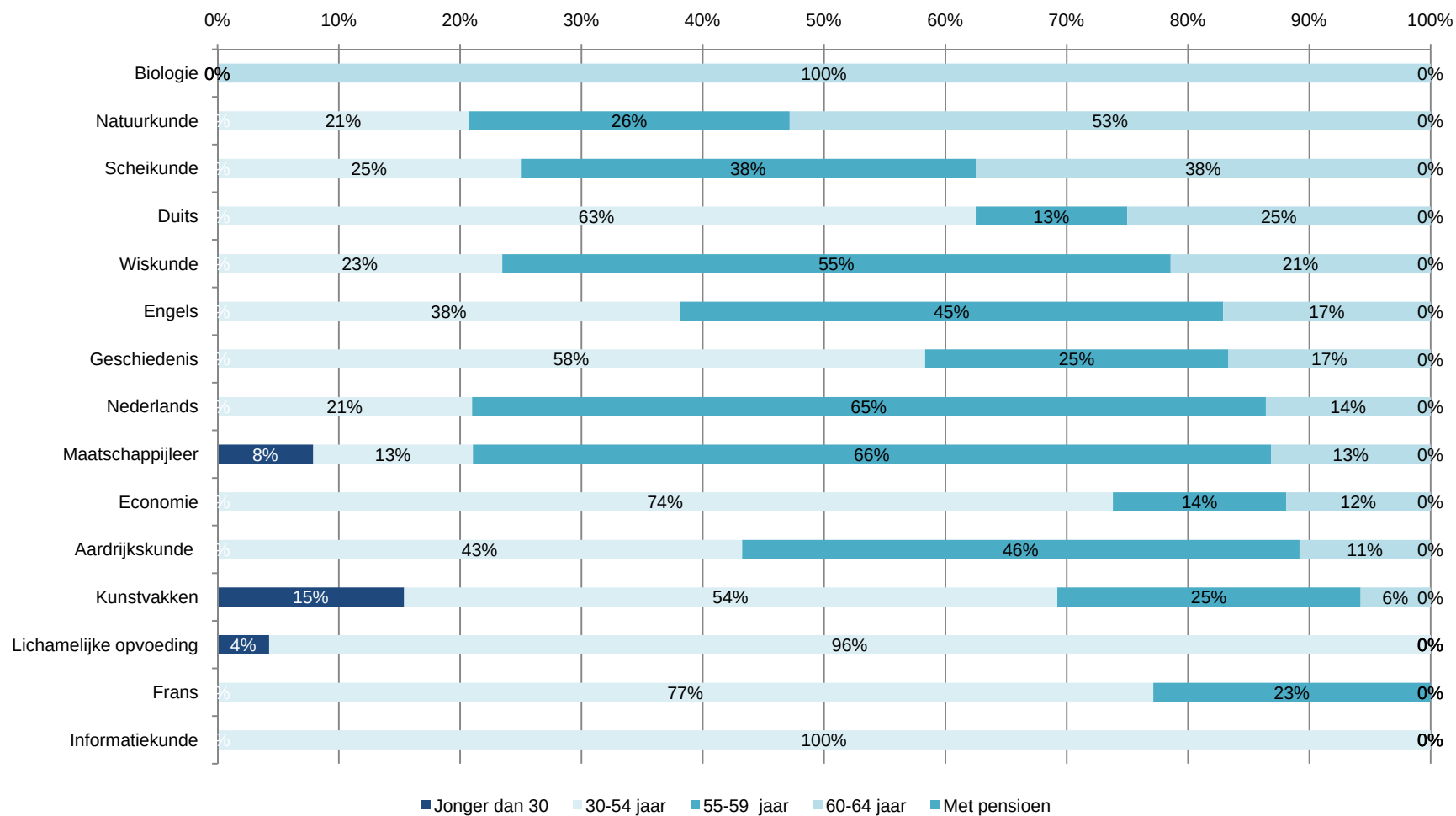
Figuur L1.2c Aantal te vervangen eerstegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

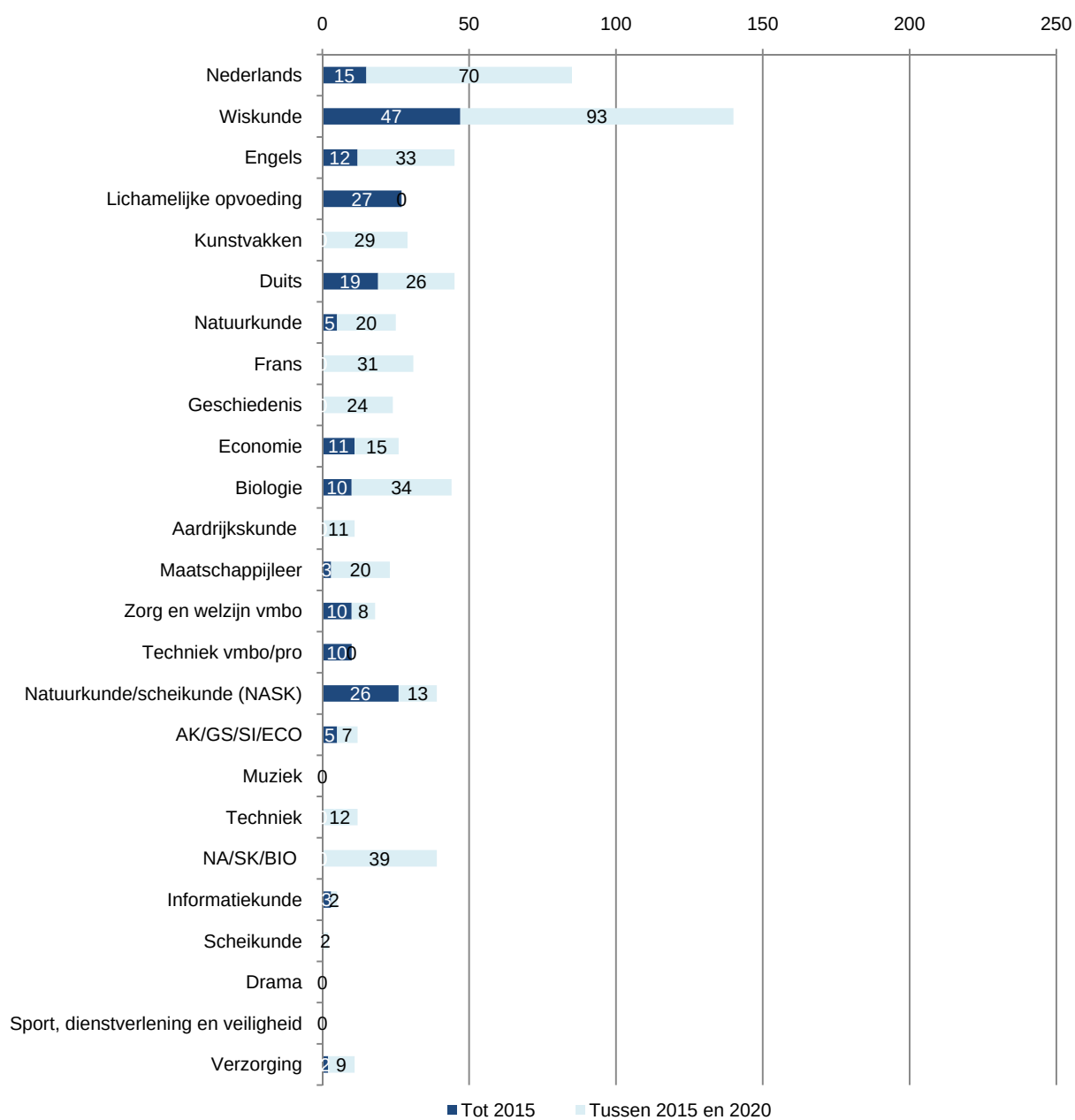
Tabel L1.2b Gegeven aantal eerstegraads klokuren per vak, naar leeftijd, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Nederlands	0	17	53	11	0	81
Wiskunde	0	23	54	21	0	98
Engels	0	29	34	13	0	76
Lichamelijke opvoeding	2	45	0	0	0	47
Kunstvakken	8	28	13	3	0	52
Duits	0	25	5	10	0	40
Natuurkunde	0	11	14	28	0	53
Frans	0	27	8	0	0	35
Geschiedenis	0	28	12	8	0	48
Economie	0	31	6	5	0	42
Biologie	0	0	0	29	0	29
Aardrijkskunde	0	16	17	4	0	37
Maatschappijleer	3	5	25	5	0	38
Informatiekunde	0	3	0	0	0	3
Scheikunde	0	8	12	12	0	32

Figuur L1.2d Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven eerstegraads uren, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

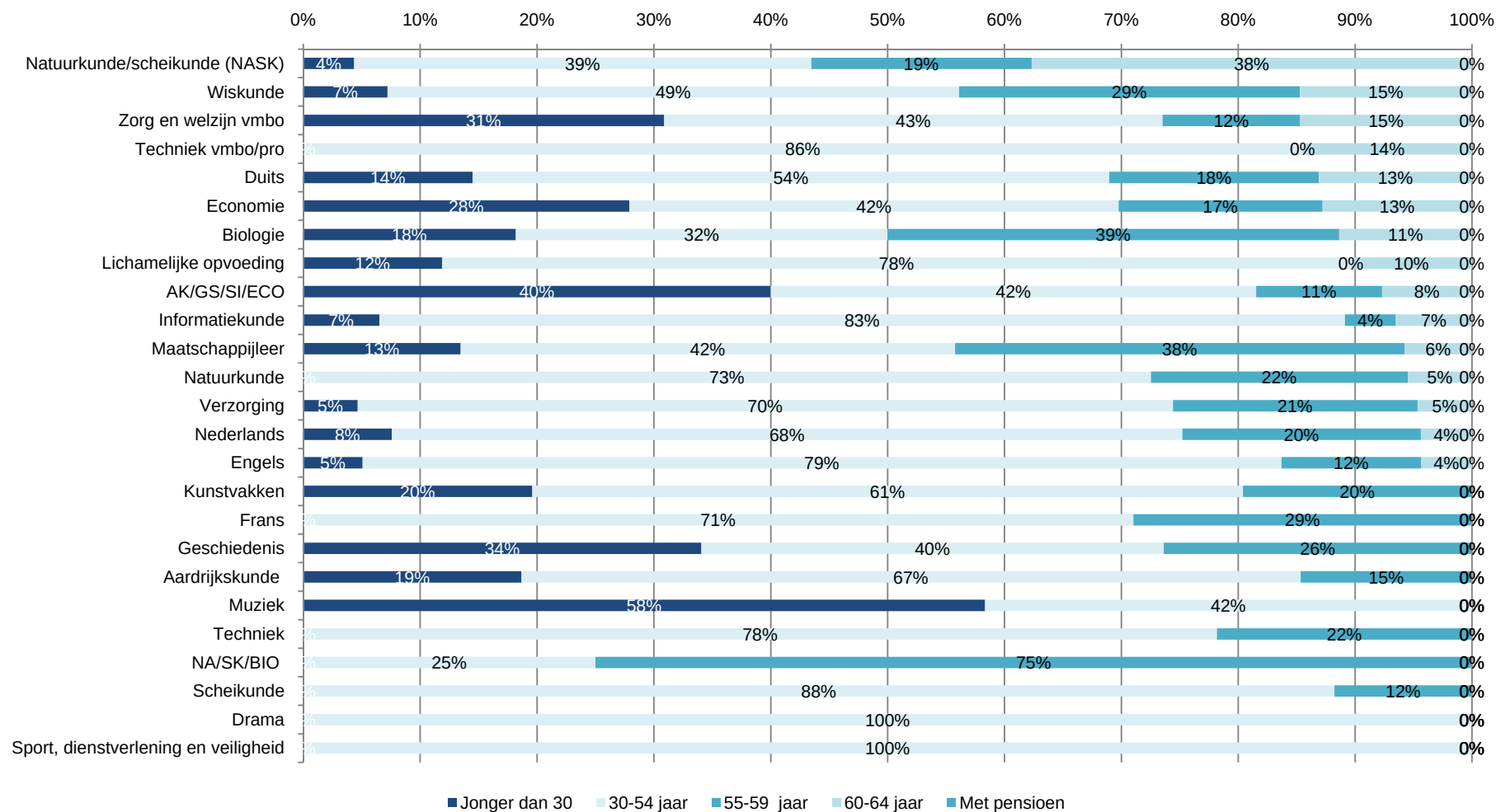
Figuur L1.2e Aantal te vervangen tweedegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

Tabel L1.2c Gegeven aantal tweedegraads klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Lelystad (n = 3 scholen/vestigingen)

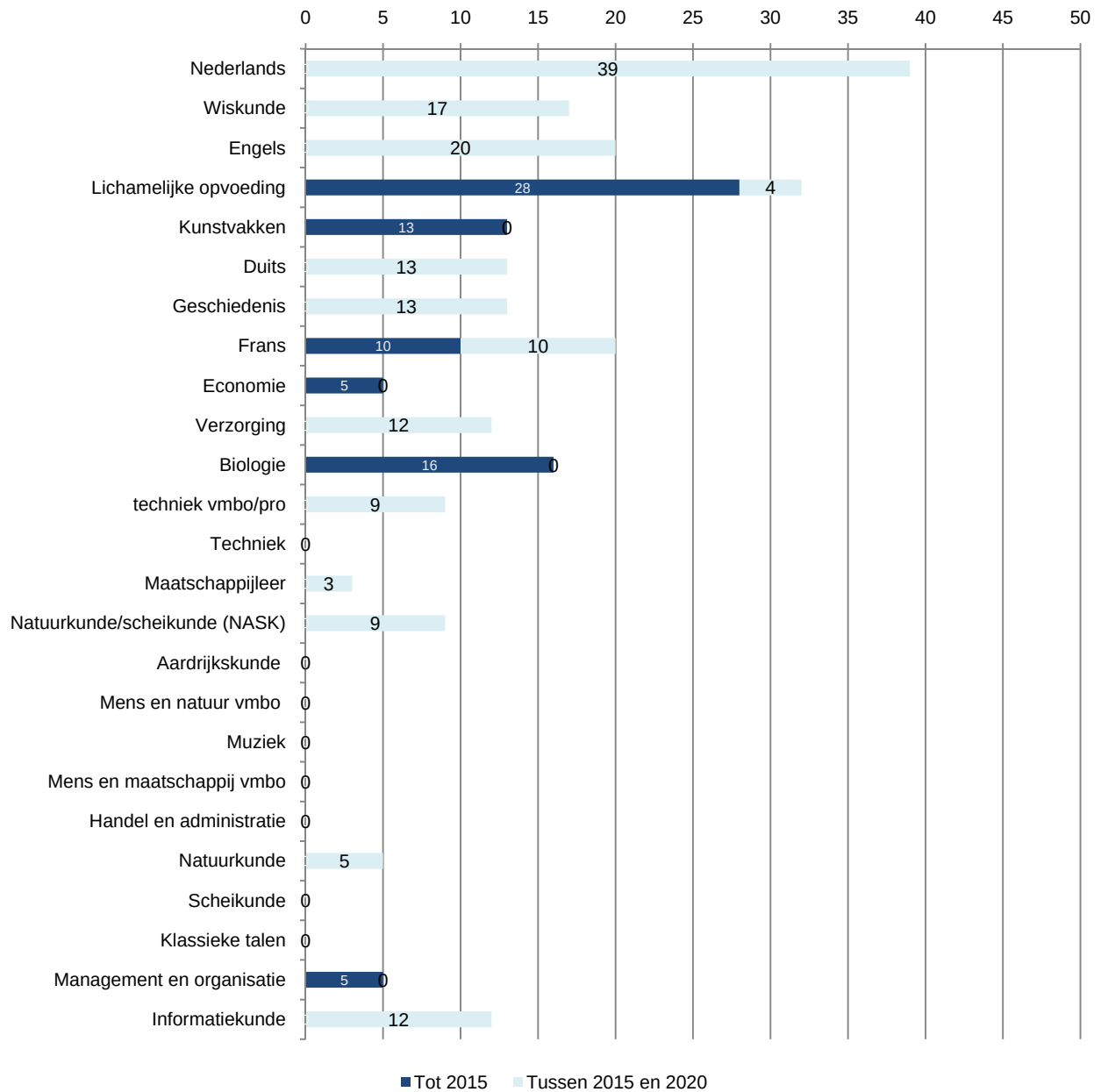
Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Nederlands	26	232	70	15	0	343
Wiskunde	23	156	93	47	0	319
Engels	14	217	33	12	0	276
Lichamelijke opvoeding	31	203	0	27	0	261
Kunstvakken	29	90	29	0	0	148
Duits	21	79	26	19	0	145
Natuurkunde	0	66	20	5	0	91
Frans	0	76	31	0	0	107
Geschiedenis	31	36	24	0	0	91
Economie	24	36	15	11	0	86
Biologie	16	28	34	10	0	88
Aardrijkskunde	14	50	11	0	0	75
Maatschappijleer	7	22	20	3	0	52
Zorg en welzijn vmbo	21	29	8	10	0	68
Techniek vmbo/pro	0	59	0	10	0	69
NASK	3	27	13	26	0	69
AK/GS/SI/ECO	26	27	7	5	0	65
Muziek	35	25	0	0	0	60
Techniek	0	43	12	0	0	55
NA/SK/BIO	0	13	39	0	0	52
Informatiekunde	3	38	2	3	0	46
Scheikunde	0	15	2	0	0	17
Drama	0	47	0	0	0	47
Sport, dienstverlening en veiligheid	0	47	0	0	0	47
Verzorging	2	30	9	2	0	43

Figuur L1.2f Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven tweedegraads uren, gemeente Lelystad (n=3 scholen/vestigingen)

B1.3 Dronten

Figuur D1.3a Aantal te vervangen klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

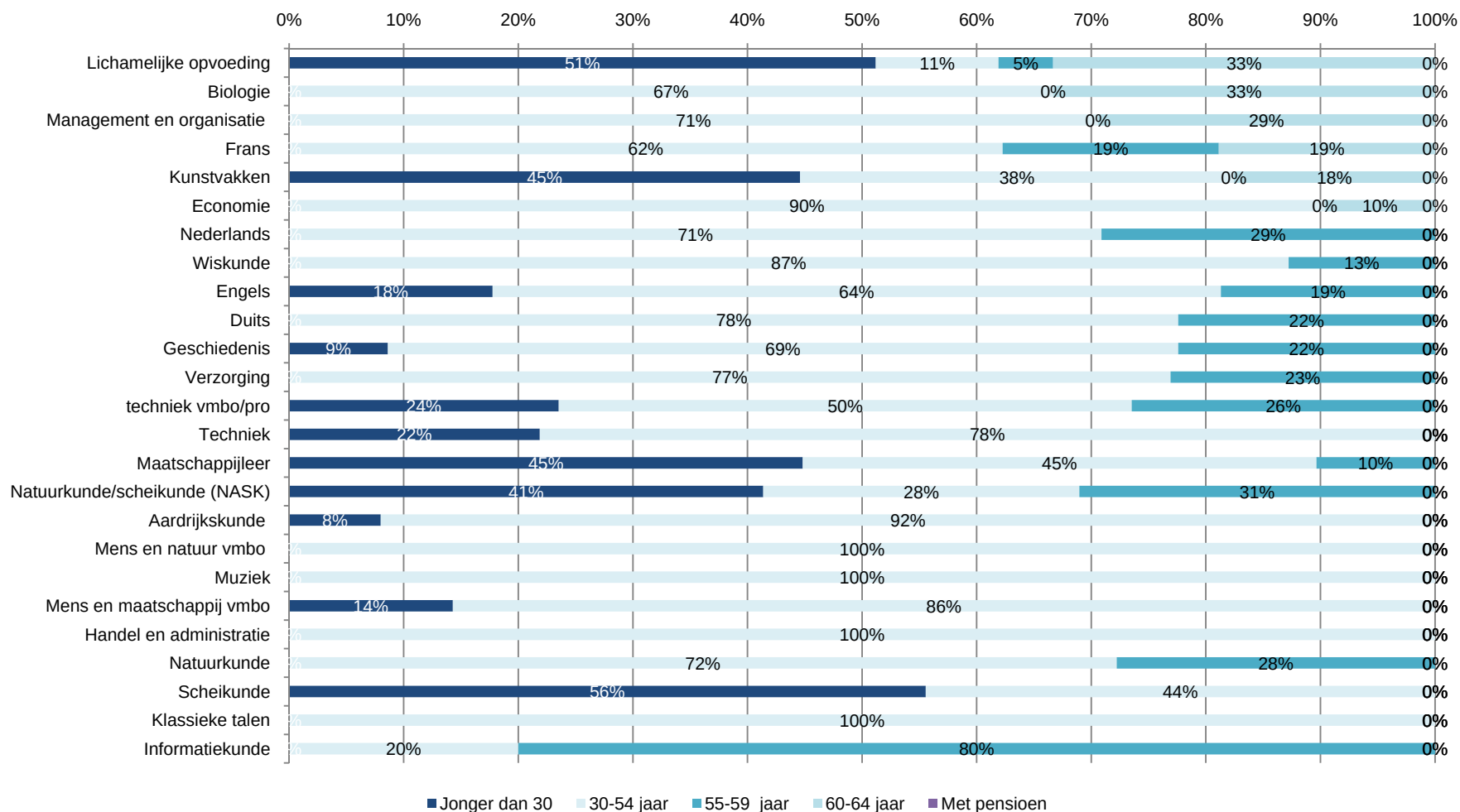

Tabel D1.3a Gegeven aantal klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

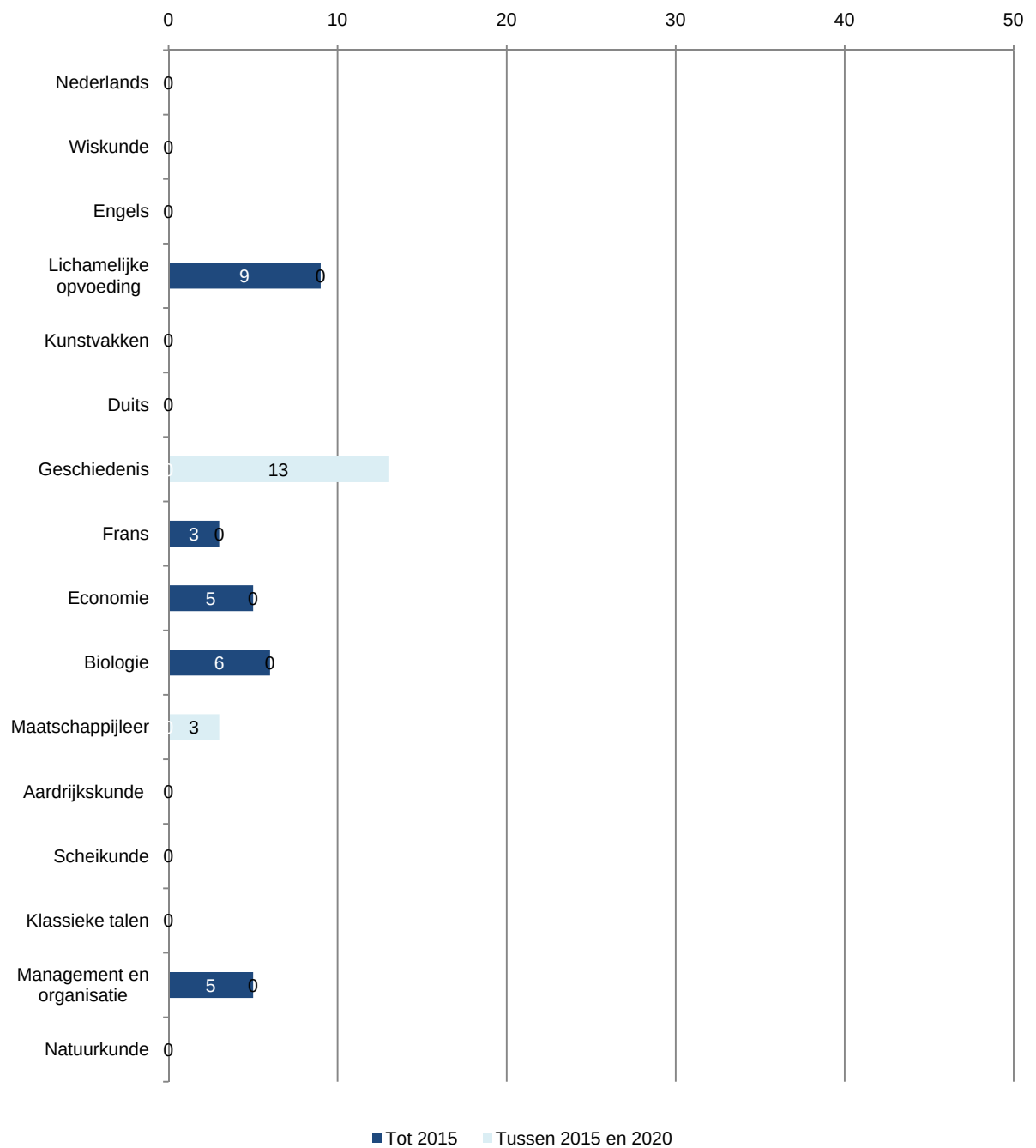
Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Nederlands	0	95	39	0	0	134
Wiskunde	0	116	17	0	0	133
Engels	19	68	20	0	0	107
Lichamelijke opvoeding	43	9	4	28	0	84
Kunstvakken	33	28	0	13	0	74
Duits	0	45	13	0	0	58
Geschiedenis	5	40	13	0	0	58
Frans	0	33	10	10	0	53
Economie	0	47	0	5	0	52
Verzorging	0	40	12	0	0	52
Biologie	0	32	0	16	0	48
Techniek vmbo/pro	8	17	9	0	0	34
Techniek	7	25	0	0	0	32
Maatschappijleer	13	13	3	0	0	29
NASK	12	8	9	0	0	29
Aardrijkskunde	2	23	0	0	0	25
Mens en natuur vmbo	0	23	0	0	0	23
Muziek	0	21	0	0	0	21
Mens en maatschappij vmbo	3	18	0	0	0	21
Handel en administratie	0	20	0	0	0	20
Natuurkunde	0	13	5	0	0	18
Scheikunde	10	8	0	0	0	18
Klassieke talen	0	17	0	0	0	17
Management en organisatie	0	12	0	5	0	17
Informatiekunde	0	3	12	0	0	15

Figuur D1.3b Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven uren, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

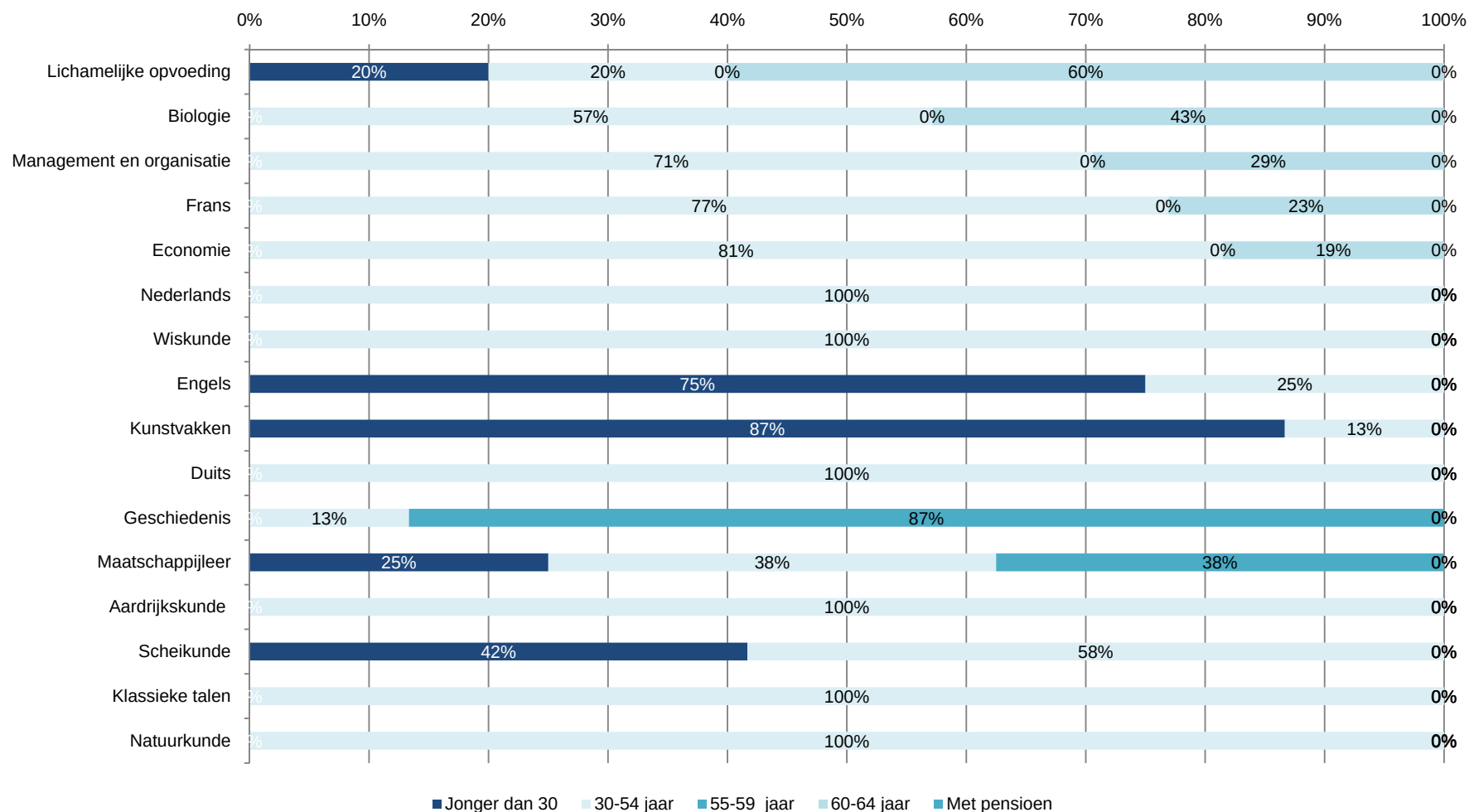
Figuur D1.3c Aantal te vervangen eerstegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

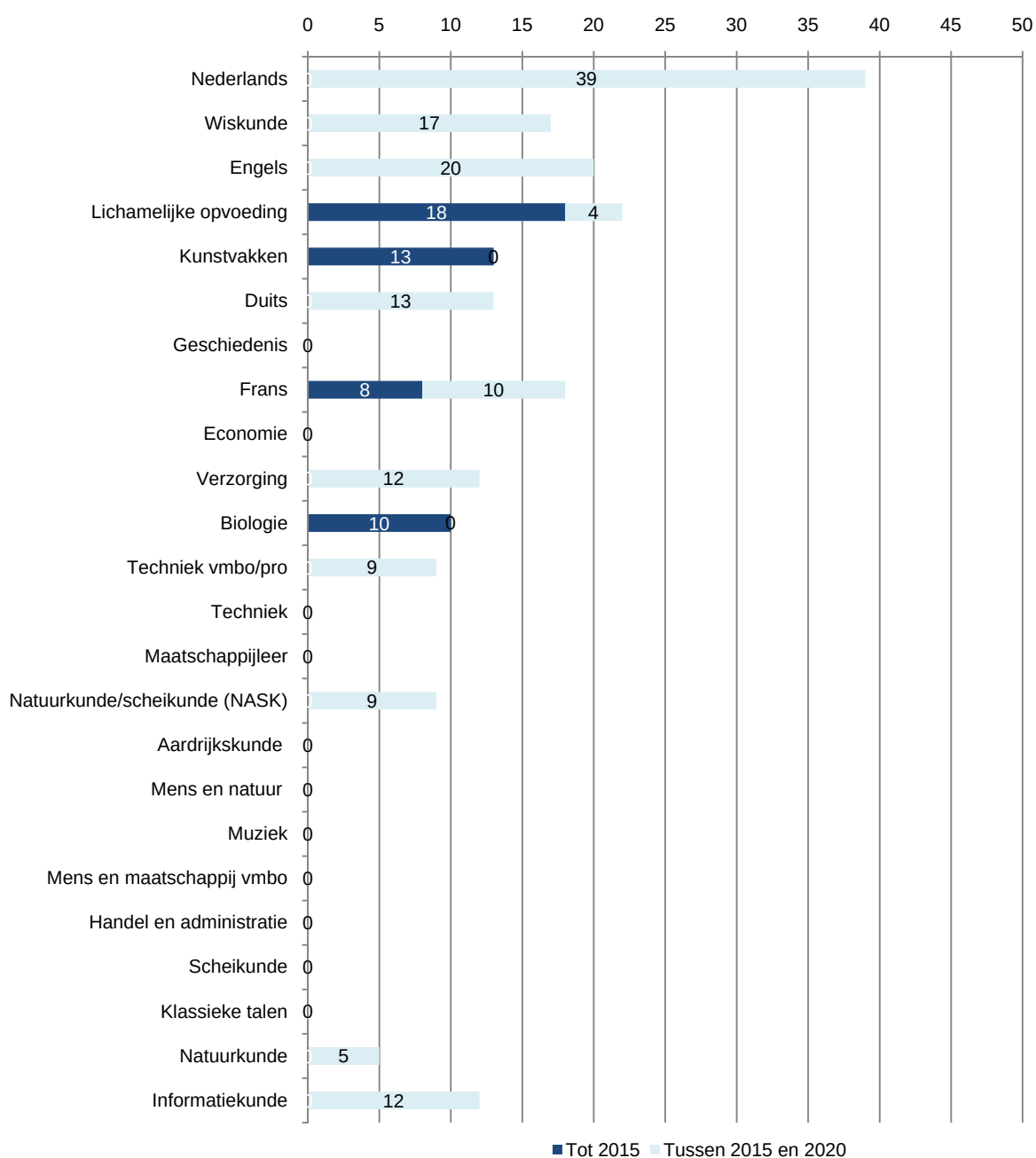
Tabel D1.3b Gegeven aantal eerstegraads klokuren per vak, naar leeftijd, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

Vak	Aantal klokuren					
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	Totaal
Nederlands	0	32	0	0	0	32
Wiskunde	0	40	0	0	0	40
Engels	18	6	0	0	0	24
Lichamelijke opvoeding	3	3	0	9	0	15
Kunstvakken	13	2	0	0	0	15
Duits	0	22	0	0	0	22
Geschiedenis	0	2	13	0	0	15
Frans	0	10	0	3	0	13
Economie	0	22	0	5	0	27
Biologie	0	8	0	6	0	14
Maatschappijleer	2	3	3	0	0	8
Aardrijkskunde	0	13	0	0	0	13
Scheikunde	5	7	0	0	0	12
Klassieke talen	0	9	0	0	0	9
Management en organisatie	0	12	0	5	0	17
Natuurkunde	0	9	0	0	0	9

Figuur D1.3d Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven eerstegraads uren, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

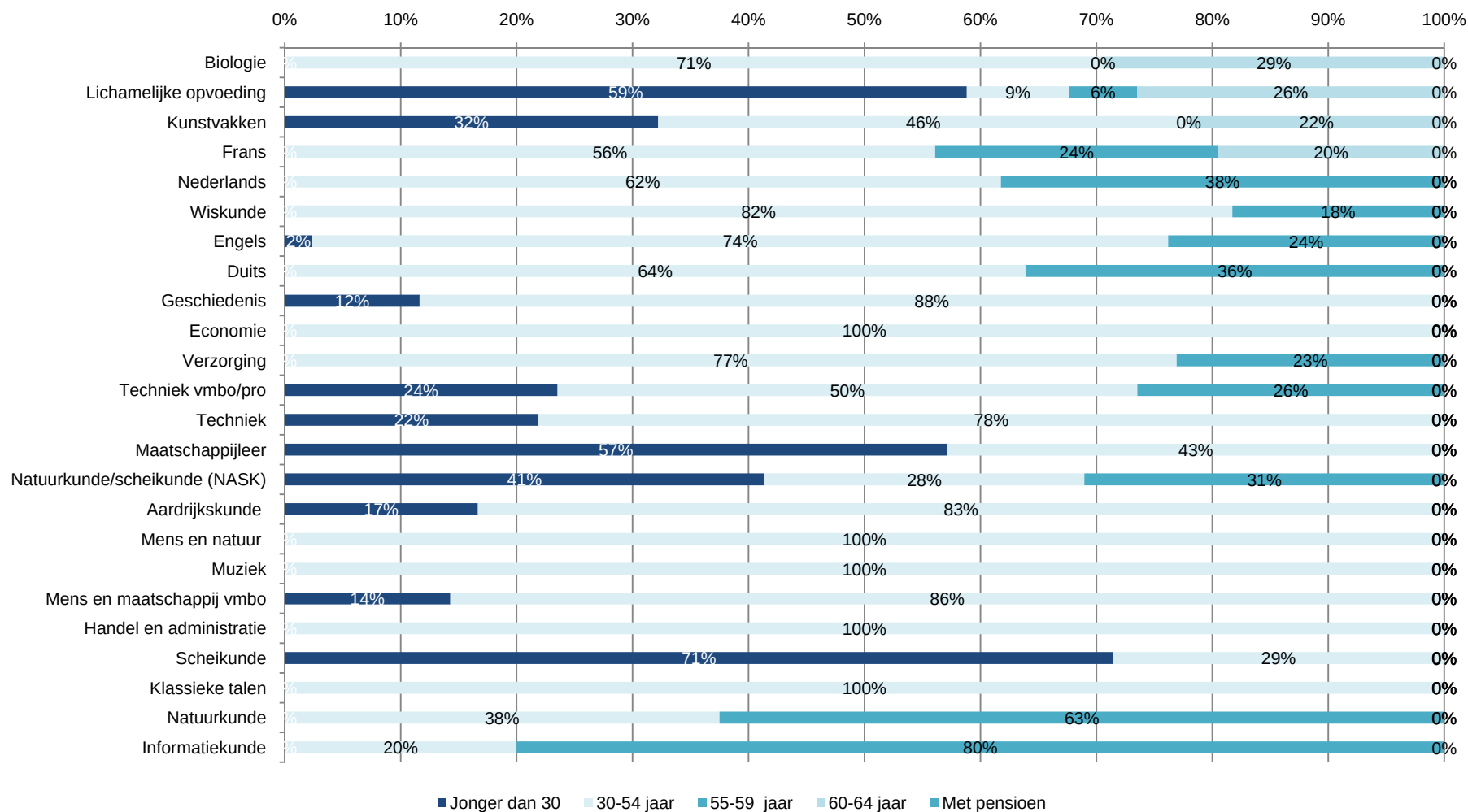
Figuur D1.3e Aantal te vervangen tweedegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

Tabel D1.3c Gegeven aantal tweedegraads klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

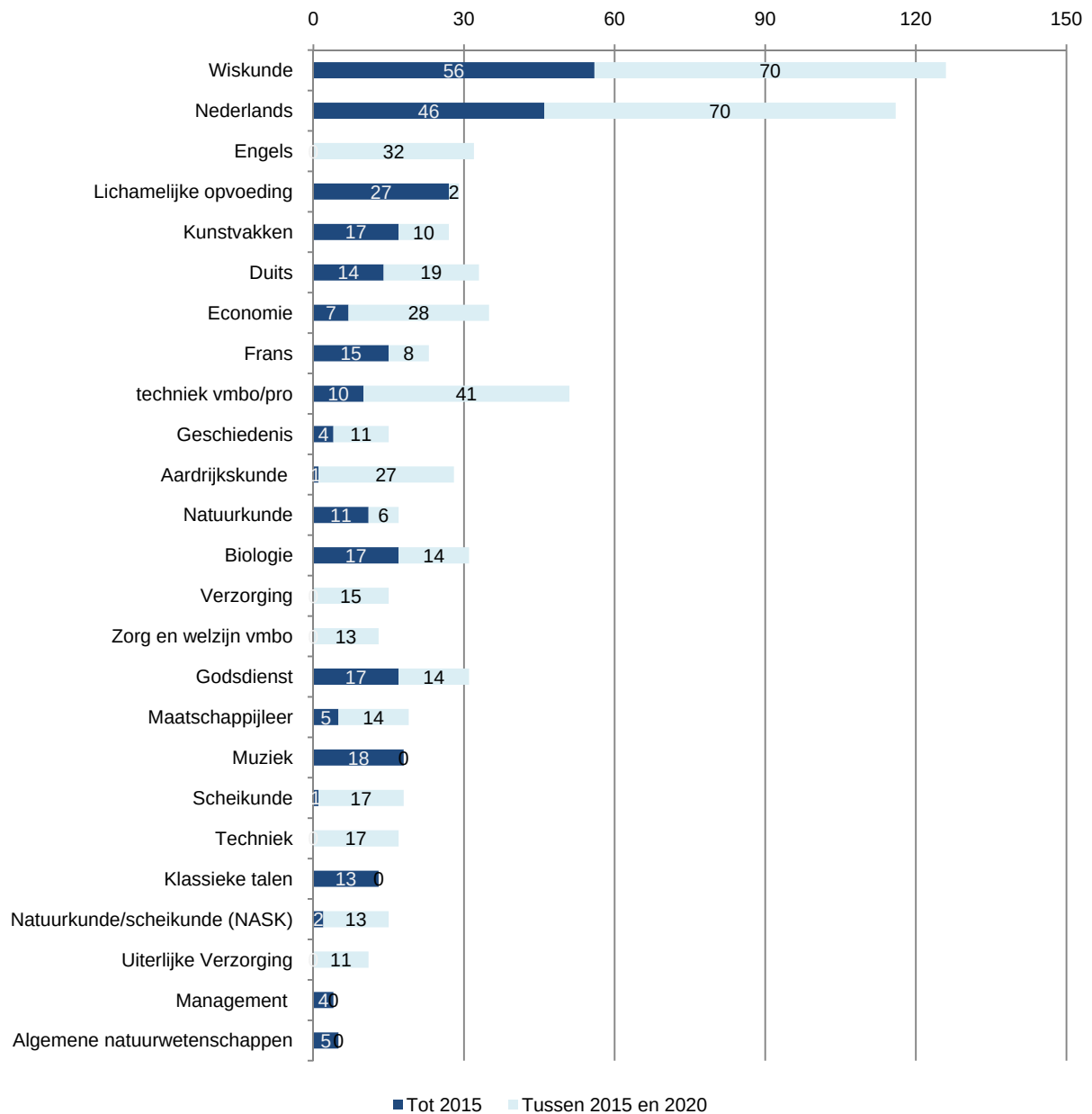
Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Nederlands	0	63	39	0	0	102
Wiskunde	0	76	17	0	0	93
Engels	2	62	20	0	0	84
Lichamelijke opvoeding	40	6	4	18	0	68
Kunstvakken	19	27	0	13	0	59
Duits	0	23	13	0	0	36
Geschiedenis	5	38	0	0	0	43
Frans	0	23	10	8	0	41
Economie	0	25	0	0	0	25
Verzorging	0	40	12	0	0	52
Biologie	0	24	0	10	0	34
Techniek vmbo/pro	8	17	9	0	0	34
Techniek	7	25	0	0	0	32
Maatschappijleer	12	9	0	0	0	21
NASK	12	8	9	0	0	29
Aardrijkskunde	2	10	0	0	0	12
Mens en natuur	0	23	0	0	0	23
Muziek	0	21	0	0	0	21
Mens en maatschappij vmbo	3	18	0	0	0	21
Handel en administratie	0	20	0	0	0	20
Scheikunde	5	2	0	0	0	7
Klassieke talen	0	8	0	0	0	8
Natuurkunde	0	3	5	0	0	8
Informatiekunde	0	3	12	0	0	15

Figuur D1.3f Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven tweedegraads uren, gemeente Dronten (n=1 school/vestiging)

B1.4 Noordoostpolder

Figuur N1.3a Aantal te vervangen klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

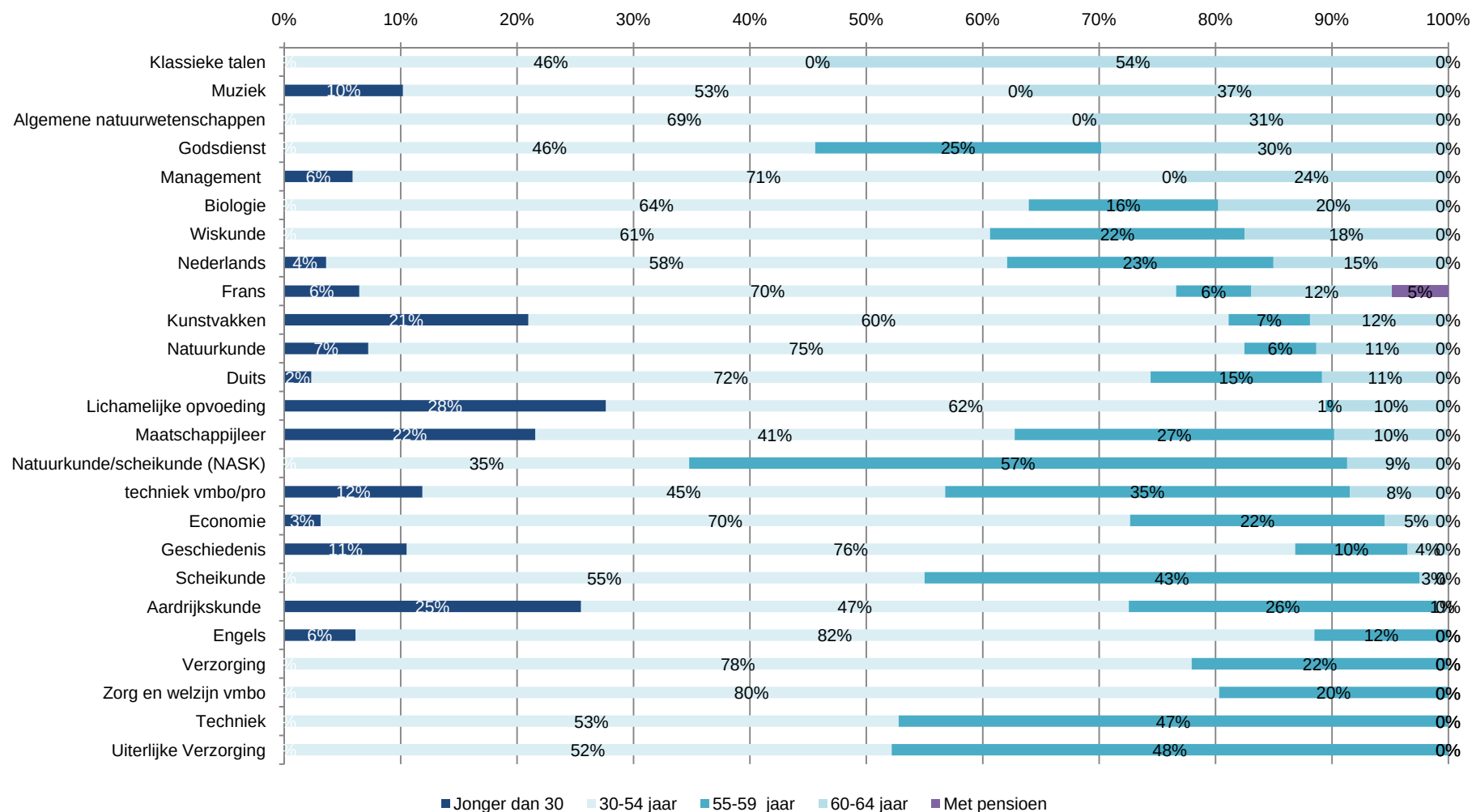

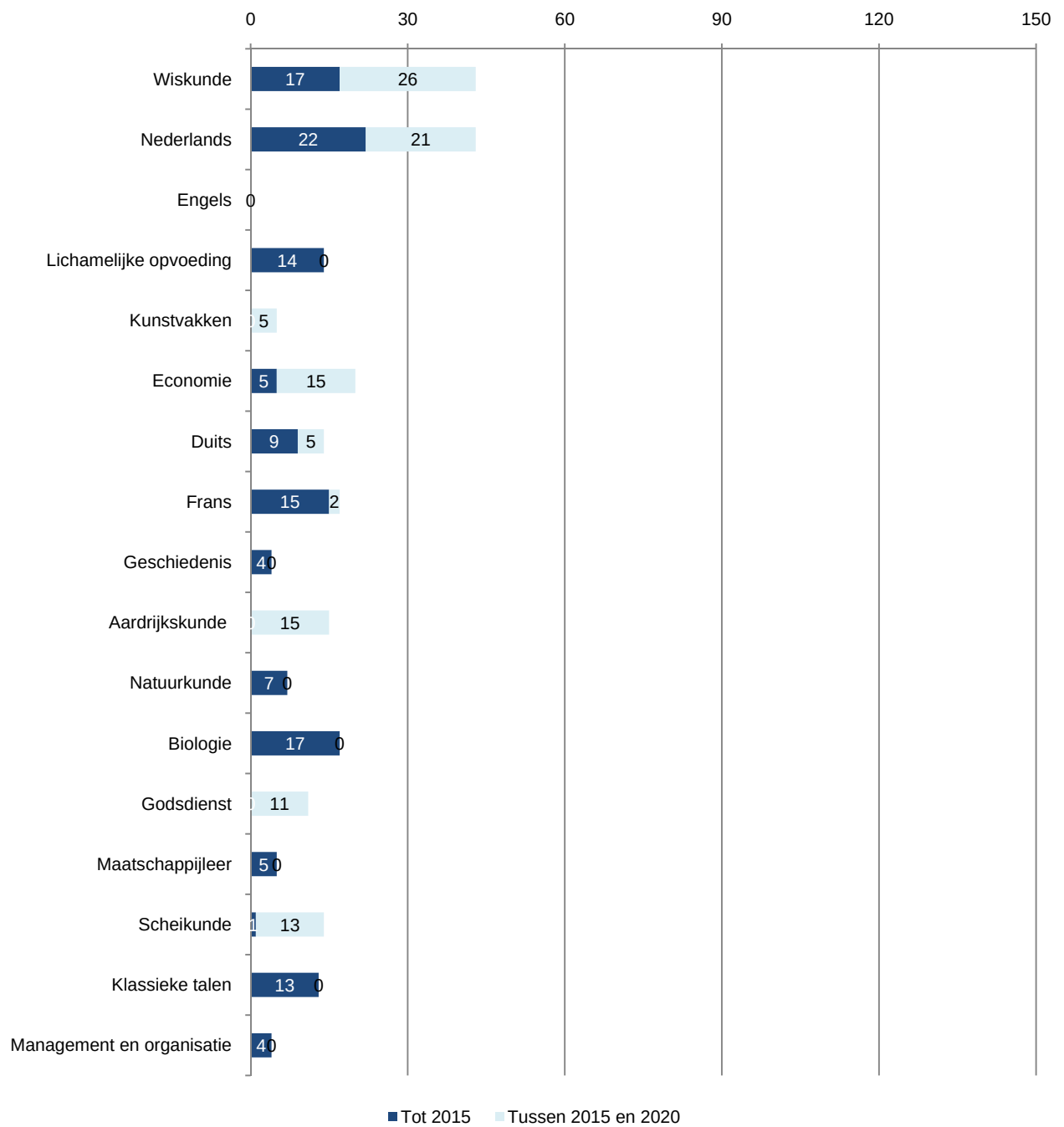
Tabel N1.3a Gegeven aantal klokuren per vak, naar leeftijd. 25 meest gegeven vakken, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Wiskunde	0	194	70	56	0	320
Nederlands	11	179	70	46	0	306
Engels	17	229	32	0	0	278
Lichamelijke opvoeding	76	170	2	27	0	275
Kunstvakken	30	86	10	17	0	143
Duits	3	93	19	14	0	129
Economie	4	89	28	7	0	128
Frans	8	87	8	15	6	124
Techniek vmbo/pro	14	53	41	10	0	118
Geschiedenis	12	87	11	4	0	114
Aardrijkskunde	26	48	27	1	0	102
Natuurkunde	7	73	6	11	0	97
Biologie	0	55	14	17	0	86
Verzorging	0	53	15	0	0	68
Zorg en welzijn vmbo	0	53	13	0	0	66
Godsdienst	0	26	14	17	0	57
Maatschappijleer	11	21	14	5	0	51
Muziek	5	26	0	18	0	49
Scheikunde	0	22	17	1	0	40
Techniek	0	19	17	0	0	36
Klassieke talen	0	11	0	13	0	24
NASK	0	8	13	2	0	23
Uiterlijke verzorging	0	12	11	0	0	23
Management	1	12	0	4	0	17
ANW	0	11	0	5	0	16

Figuur N1.3f Leeftijdsverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven uren, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

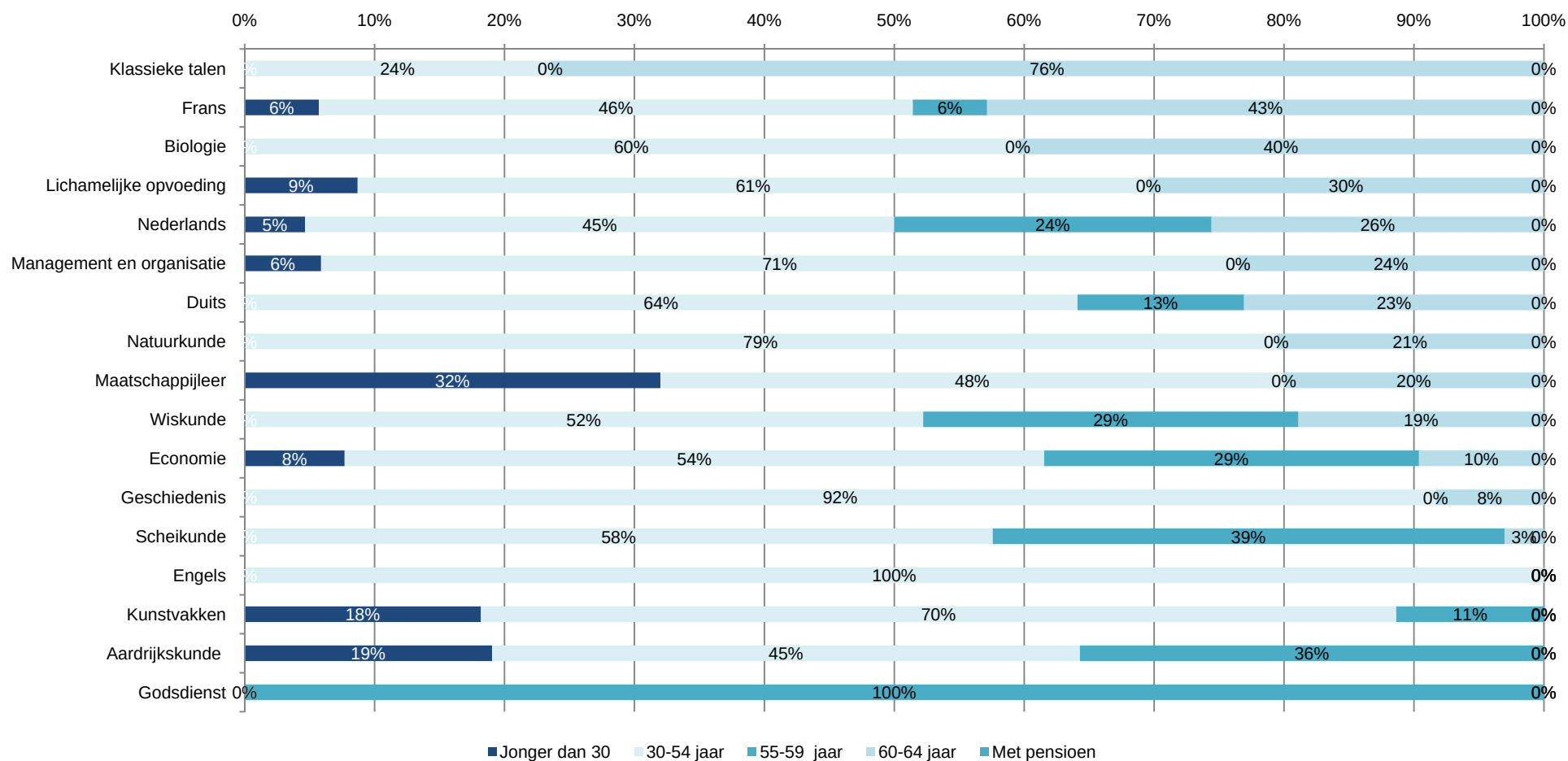
Figuur N1.1c Aantal te vervangen eerstegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

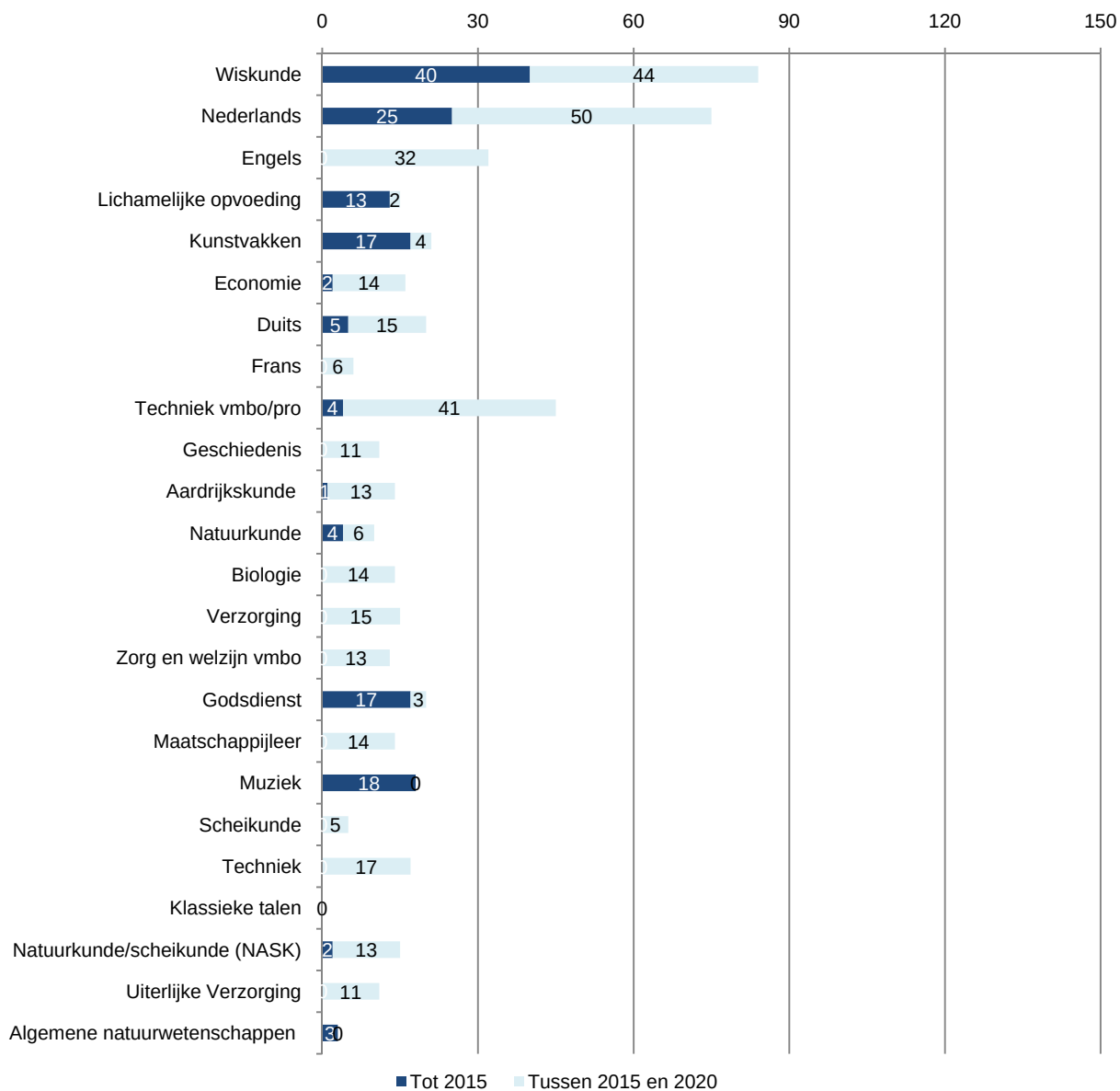
Tabel N1.1b Gegeven aantal eerstegraads klokuren per vak, naar leeftijd, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Wiskunde	0	47	26	17	0	90
Nederlands	4	39	21	22	0	86
Engels	0	77	0	0	0	77
Lichamelijke opvoeding	4	28	0	14	0	46
Kunstvakken	8	31	5	0	0	44
Economie	4	28	15	5	0	52
Duits	0	25	5	9	0	39
Frans	2	16	2	15	0	35
Geschiedenis	0	44	0	4	0	48
Aardrijkskunde	8	19	15	0	0	42
Natuurkunde	0	27	0	7	0	34
Biologie	0	25	0	17	0	42
Godsdienst	0	0	11	0	0	11
Maatschappijleer	8	12	0	5	0	25
Scheikunde	0	19	13	1	0	33
Klassieke talen	0	4	0	13	0	17
Management en organisatie	1	12	0	4	0	17

Figuur N1.1d Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven eerstegraads klokuren, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

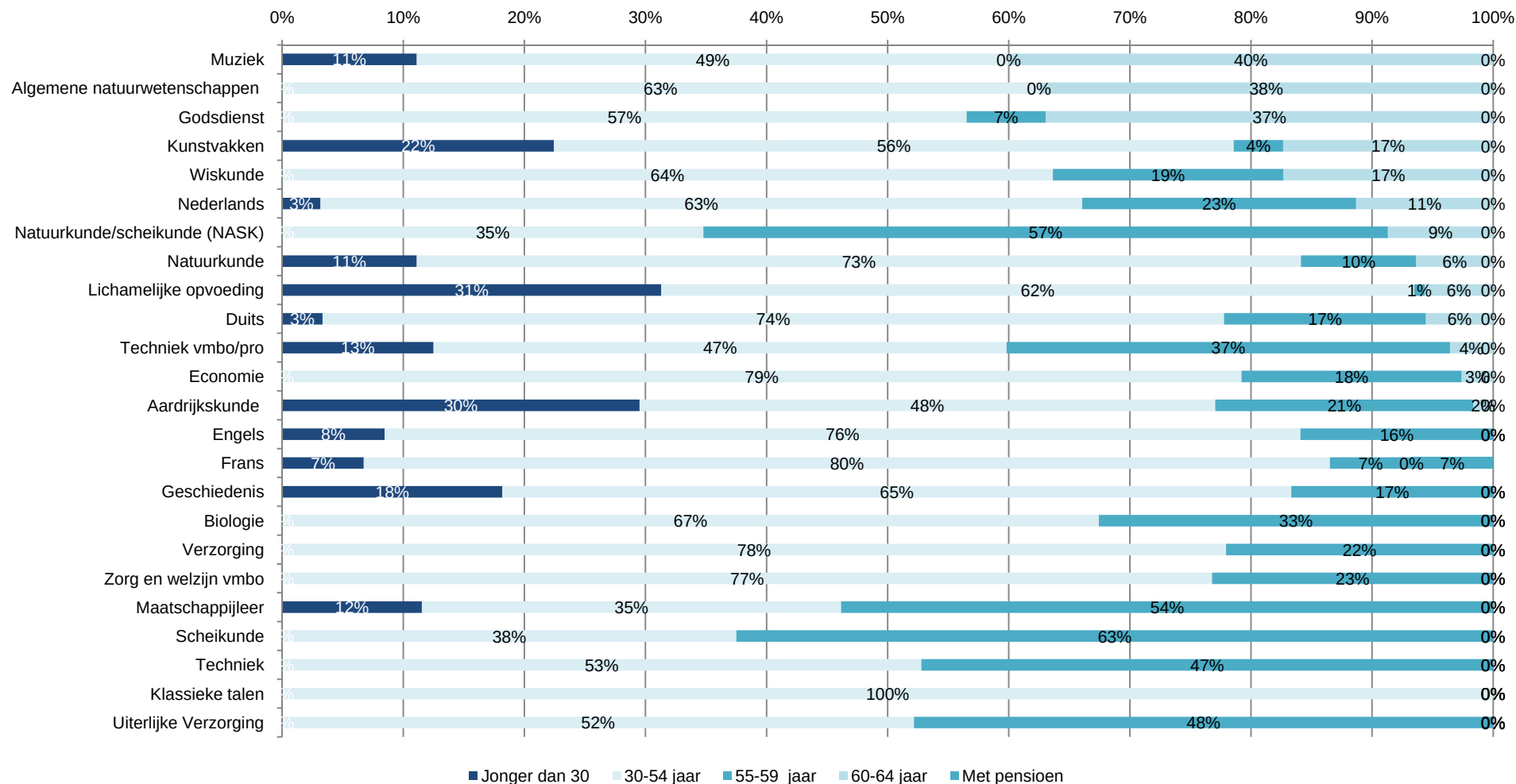
Figuur N1.1e Aantal te vervangen tweedegraads klokuren binnen vijf en tien jaar, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

Tabel N1.1c Gegeven aantal tweedegraads klokuren per vak, naar leeftijd, 25 meest gegeven vakken, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

Vak	Aantal klokuren					Totaal
	Jonger dan 30	30-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	Met pensioen	
Wiskunde	0	147	44	40	0	231
Nederlands	7	139	50	25	0	221
Engels	17	152	32	0	0	201
Lichamelijke opvoeding	72	143	2	13	0	230
Kunstvakken	22	55	4	17	0	98
Economie	0	61	14	2	0	77
Duits	3	67	15	5	0	90
Frans	6	71	6	0	6	89
Techniek vmbo/pro	14	53	41	4	0	112
Geschiedenis	12	43	11	0	0	66
Aardrijkskunde	18	29	13	1	0	61
Natuurkunde	7	46	6	4	0	63
Biologie	0	29	14	0	0	43
Verzorging	0	53	15	0	0	68
Zorg en welzijn vmbo	0	43	13	0	0	56
Godsdienst	0	26	3	17	0	46
Maatschappijleer	3	9	14	0	0	26
Muziek	5	22	0	18	0	45
Scheikunde	0	3	5	0	0	8
Techniek	0	19	17	0	0	36
Klassieke talen	0	7	0	0	0	7
NASK	0	8	13	2	0	23
Uiterlijke verzorging	0	12	11	0	0	23
ANW	0	5	0	3	0	8

Figuur N1.1f Leeftijdverdeling van docenten per vak, gemeten in aantal gegeven tweedegraads klokuren, gemeente Noordoostpolder (n=2 scholen/vestigingen)

Regioplan Beleidsonderzoek

**Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam**

T 020 531 531 5

F 020 626 519 9

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl